

Metodika sběru a uchovávání designu československého skla a bižuterie 1948–1989

Předkladatel výsledku

Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou, U Muzea 398/4, 466 01 Jablonec nad Nisou
(2022)

Autoři předkládaného výsledku

PhDr. Petr Nový (hlavní autor)

PhDr. Kateřina Nora Nováková, Ph.D., Mgr. et Mgr. Kateřina Hrušková, Ph.D.,

Dagmar Havlíčková (spoluautoři)

Oponent 1

PhDr. Jan Mergl, Ph.D., Uměleckoprůmyslové museum v Praze, ulice 17. listopadu 2,
110 11 Praha 1

Oponent 2:

PhDr. Jan Novotný, Technické muzeum v Praze, Kostelní 42, 170 78 Praha 7

Metodika byla financována z prostředků Programu na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2022 (NAKI II) Ministerstva kultury ČR v rámci projektu Design československého skla a bižuterie 1948–1989 (DG18P02OVV031). Řešitelem projektu je Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou.

Metodika byla certifikována Ministerstvem kultury ČR dne 14. října 2022 vydáním Osvědčení č. 260, č. j. MK 59436/2022 OVV.

Obsah metodiky

1 Úvodní informace (3–5)

- 1.1 Výzkumná aktivita (3)
- 1.2 Cíl metodiky (3)
- 1.3 Popis metodiky (3–4)
- 1.4 Využití metodiky (4)
- 1.5 Zdůvodnění novosti postupu (4–5)
- 1.6 Popis uplatnění metodiky / Návrh uživatelů (5)

2 Úvod do problematiky (5–6)

3 Metodická východiska (6–13)

- 3.1 Sbírkotvorná činnost (6–8)
- 3.2 Historický kontext (8–13)
 - 3.2.1 Organizace výroby a obchodu (8–11)
 - 3.2.2 Organizace designu (12–13)

4 Doporučené postupy (13–21)

- 4.1 Metodický postup sběru (13–16)
 - 4.1.1 Konzultace (14–16)
 - 4.1.2 Vlastní studium (16–22)
 - 4.1.2.1 Hmotné prameny (sbírkové předměty) (17–18)
 - 4.1.2.2 Archivní prameny (18)
 - 4.1.2.3 Literatura (19–21)
 - 4.1.2.3.1 Knižní publikace (19)
 - 4.1.2.3.2 Časopisy (19–21)
 - 4.1.2.4 On-line zdroje (21)

5 Postupy kvalifikovaného sběru (22–27)

- 5.1 Dar (22–23)
- 5.2 Nákup (23–25)
 - 5.2.1 Nákup od fyzické osoby (23)
 - 5.2.2 Nákup od právnické osoby (starožitnosti) (24)
 - 5.2.3 Nákup od právnické osoby (aukce) (24–25)
- 5.3 Zařazení do sbírky, evidence (25–27)

6 Uchovávání sbírkových předmětů a péče o ně (28–30)

7 Závěr (30)

8 Použitá literatura (30–32)

9 Seznam publikací, které předcházely metodice (32)

Příloha č. 1 – Profily firem (33–41)

Státní akciové společnosti – PZO / Podnik zahraničního obchodu

VHJ – Oborové podniky – Koncerny – Kombináty

Národní, koncernové a státní podniky

**Příloha č. 2 – Archivní fondy k tématu design skla a bižuterie v období socialismu (výběr)
(42–62)**

**Příloha č. 3 – Literatura k tématu design skla a bižuterie v období socialismu (výběr)
(63–75)**

1 Úvodní informace

1.1 Výzkumná aktivita

Metodika vznikla v rámci Programu na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2022 (NAKI II) financovaného Ministerstvem kultury České republiky vedeného pod kódem DG18P02OVV031 nazvaného Design československého skla a bižuterie 1948–1989 (specifický cíl č. 2.3 „Kulturní dědictví, vzdělávání a média“ a globální cíl č. 2 „Kulturní dědictví“). Jeho předmětem je interdisciplinární zhodnocení designu ručně i průmyslově vyráběného užitkového skla a bižuterie v socialistickém Československu. Řešitelem projektu je Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou.

1.2 Cíl metodiky

Cílem metodiky je přispět ke zkvalitnění identifikace a systematizaci kvalifikovaného sběru a uchovávání sbírkových předmětů z vymezeného časového období, včetně péče o ně. Hmotné prameny – výrobky a prototypy – k poznání konkrétní podoby designu skla a bižuterie z období let 1948–1989 jsou ve značném množství uloženy jak ve veřejných, tak v soukromých sbírkách. Přestože sbírky městských, krajských a státních sbírkových institucí, muzeí a galerií, tak privátní kolekce, jsou v základu zaměřeny regionálně nebo tematicky, a specificky pouze designu skla a bižuterie období socialismu se nevěnuje žádná veřejná sbírková instituce, předměty tohoto charakteru jsou součástí sbírkových fondů řady z nich. Nejde však jen o to tento typ předmětů ve sbírkách identifikovat a odborně popsat, ale též představit možnosti jejich dalšího kvalifikovaného sběru a podmínky uchovávání.

1.3 Popis metodiky

Metodika se zabývá problematikou sběru a uchovávání designu československého skla a bižuterie z období let 1948–1989, konkrétně širokou oblastí ručního i automatického komerčního zdobení i nezdobení užitkového skla a hotové bižuterie ze skla, kovu, plastu a dalších materiálů, včetně prototypů. Nezahrnuje další obory sklářského průmyslu a řemesla (ploché sklo, obalové sklo, laboratorní sklo, skleněná vlákna, skleněná mozaika a vitráže, autorské sklo a autorská bižuterie). Přináší informace, které usnadní a zároveň zkvalitní dataci a deskripci výrobků vzniklých ve vymezeném období. Nabízí návody k systematizaci

kvalifikovaného aktivního sběru, včetně informací nezbytných k odpovídající péči o takto získané sbírkové předměty.

Téma designu československého skla a bižuterie v období socialismu nelze kvalifikovaně nahlížet a sbírkově zpracovávat bez znalosti základních organizačních mezníků, které obory skla a bižuterie provázely. Tyto změny totiž přinášely zánik starých a vznik nových značek či ochranných známek a jsou tedy důležité pro orientaci při snaze o dataci předmětů, případně podmiňovaly technologické změny, které jsou zásadní pro popis způsobu výroby. Tyto informace jsou proto nedílnou součástí metodiky, stejně jako obsáhlé přehledové přílohy.

1.4 Využití metodiky

Metodika je pomůckou určenou primárně pro státní, krajské a městské sbírkotvorné instituce (muzea a galerie) spravující fondy skla a bižuterie. Její aplikace povede k racionalizaci sběru skla a bižuterie období socialismu v České republice a nastaví pravidla a postupy, díky jejichž dodržování je možné předcházet nesystematickému budování sbírek (či jejich součástí) a plýtvání veřejnými finančními prostředky na nevhodně zvolené akvizice. Metodika zároveň shrnuje poznatky o takovém uchovávání sbírkových předmětů, které zamezuje jejich poškození či zničení.

Metodický postup je volně přístupný veřejnosti, mohou jej proto při své sbírkotvorné činnosti využívat též soukromí sběratelé a galeristé. Informace obsažené v metodice jsou využitelné i pro výuku na středních, vyšších a vysokých školách, které se zabývají sklem, bižuterií či designem, a soukromý sektor.

1.5 Zdůvodnění novosti postupů

Inovativnost metodiky spočívá ve stanovení pravidel sběru skla a bižuterie období socialismu ve sbírkotvorných institucích, včetně identifikačních postupů vedoucích k systematizaci této činnosti a jejich propojení s aktuální legislativou, metodickými pokyny Ministerstva kultury České republiky a již publikovanými pravidly uchovávání skla a bižuterie v muzeích a galeriích.

Sběr designu skla a bižuterie období socialismu v České republice dosud probíhá nahodile, nevychází ze společného metodického základu, ale expertních znalostí jednotlivých kurátorů, aktuálních výstavních potřeb sbírkových institucí či výjimečných akvizičních příležitostí, jakými byly např. akvizice vzorkovny sklárny ve Škrdlovicích Východočeským muzeem v Pardubicích (2008) či vzorkovny Železnobrodského skla Muzeem skla a bižuterie

v Jablonci nad Nisou (2009). K systematickému doplňování sbírek v podstatě nedochází, protože k tomu chybí především identifikační předpoklady.

V případě uchovávání je situace opačná. Dostupné jsou certifikované metodiky, doporučení a metodické návody vydávané Metodickým centrem konzervace (MCK) při Technickém muzeu v Brně dostupné on-line na <https://mck.technicalmuseum.cz/poskytovane-sluzby/metodicke-pokyny>.¹ Tyto postupy předkládaná metodika přejímá a doplňuje o další informace z praxe ve vztahu k uchovávání skla a bižuterie.

1.6 Popis uplatnění metodiky / Návrh uživatelů

Metodika je primárně určena pro odborné pracovníky (kurátory, dokumentátory, historiky) sbírkotvorných institucí, muzeí a galerií, zabývajících se spravováním, zpracováváním a sběrem sbírkových předmětů charakterem odpovídajícím tématu design československého skla a bižuterie z období let 1948–1989. Užitečné informace v ní naleznou též muzejní pedagogové, pedagogové a studenti odborných sklářských a bižuterních středních škol, oborových vyšších odborných škol a vysokých škol (ateliéry skla a šperku), soukromí sběratelé a galeristé, profesionální designéři a další podnikatelé v oborech skla a bižuterie.

2 Úvod do problematiky

Užitkové sklo patří díky své tradici, začínající ve středověku, k běžným součástem sbírkových fondů českých muzeí a galerií v České republice (státních, krajských, městských i soukromých). V 23 z nich se nachází více než 50 ks užitkového skla a bižuterie z let 1948–1989 ve 2. stupni evidence. Největšími kolekcemi skla disponují Uměleckoprůmyslové museum v Praze, Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou, Horácká galerie v Novém Městě na Moravě, Sklářské muzeum v Novém Boru, Městské muzeum v Železném Brodě a Regionální muzeum v Teplicích. V případě bižuterie jednoznačně dominuje Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou.²

¹ Srov. zejména https://mck.technicalmuseum.cz/wp-content/uploads/2017/12/Methodika_WEB_final.pdf; <https://mck.technicalmuseum.cz/wp-content/uploads/2017/12/Preventivn%C3%AD-p%C3%A9C4%8De-op%C5%99edm%C4%9Bty-kultur%C3%AD-povahy-v-expozic%C3%ADch-depozit%C3%A1%C5%99%C3%ADch-a-zp%C5%99%C3%ADstupn%C4%9Bn%C3%BDch-autentic%C3%BDch-interi%C3%A9rech.pdf>; https://mck.technicalmuseum.cz/wp-content/uploads/2017/11/doporucene_hodnoty.pdf (vše cit. 16. 5. 2022)

² Blíže k fondům jednotlivých muzeí srov. FENDRICHOVÁ, Kristýna, HRUŠKOVÁ, Kateřina. Analýza potenciálu sbírky Muzea skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou zaměřená na československou bižuterii z období 1948-1989. *Sklář a keramik*. 2018, **68**(11–12), 238–242. ISSN 0037-637X; NOVÝ, Petr, ČÍŽEK, Petr, HAVLÍČKOVÁ, Dagmar. Analýza potenciálu sbírky Muzea skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou zaměřená na československé sklo období socialismu. *Sklář a keramik*. 2019, **69**(5–6), 86–89. ISSN 0037-637X; HRUŠKOVÁ, Kateřina. Československá bižuterie z let 1948–1989 ve veřejných sbírkových institucích. *Od Ještěda k Troskám*.

Zatímco pravidla vhodného uchovávání sbírkových předmětů jsou sbírkotvorným institucím obecně známá, systematizace akviziční činnosti nebyla dosud metodologicky řešena. Obecně platí, že každá instituce přistupuje k této problematice jinak. Tato ambivalence se pak promítá i do evidenční praxe. Pokud však nebyl předmět před zařazením do sbírky dostatečně a správně identifikován, je pro jakéhokoliv externího badatele v podstatě nevyhledatelný. Sbírkou samou pak nedostatečně identifikovaný předmět nijak nezhodnocuje, neboť je v podstatě „anonymní“ a proto nevyužitelný pro odbornou práci.

Téma designu užitého skla a bižuterie období socialismu dnes již patří k frekventovaným výstavním a publikačním námětům vzbuzujícím zájem odborné i laické veřejnosti. Je tedy předpoklad, že zájem sbírkotvorných institucí i soukromníků o sběr výrobků z tohoto období poroste. Ten však nelze provádět nahodile, ale systematicky. Proto tato metodika, sestavená autory s mnohaletými zkušenostmi v oboru v rámci muzea specializovaného na sklo a bižuterii, přináší postupy vedoucí uživatele jak ke kvalitní akviziční činnosti, tak plnohodnotné identifikaci předmětů a vhodné péči o ně.

3 Metodická východiska

3.1 Sbírkotvorná činnost

Sbírkotvorná činnost a péče o sbírky patří k hlavním úkolům sbírkových institucí – muzeí a galerií. Je definována Zákonem č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů³, a následnými metodickými předpisy Ministerstva kultury České republiky.⁴ S komentářem jsou obecné zásady sbírkotvorné činnosti muzeí popsány v publikaci Jiřího Žalmana a kol. Příručka muzejníka I (2002).⁵ Konkrétně se dle Metodického pokynu MK ČR ze dne 14. 10. 2002 jedná při tvorbě sbírky zejména o zohledňování těchto bodů: a) nejedná se o pouhou sběratelskou činnost, ale o tvorbu specifické hodnoty s vypovídající schopností, b) sbírka musí být tvořena na základě záměru, nikoliv nahodile, c) sbírkotvorná

2019, (4), 231–234. ISSN 1214-1798; NOVÝ, Petr, ČÍŽEK, Petr, HAVLÍČKOVÁ, Dagmar. Československé sklo období socialismu v českých a slovenských sbírkových institucích. *Sklář a keramik*. 2020, **70**(7–8), 100–106. ISSN 0037-637X.

³ On-line zde: <https://www.mkcr.cz/zakon-c-122-2000-sb-o-ochrane-sbirek-muzejni-povahy-a-o-zmene-nekterych-dalsich-zakonu-v-platnem-zneni-1608.html>

⁴ On-line zde: <https://www.mkcr.cz/metodicke-pokyny-a-formulare-622.html>

⁵ ŽALMAN, Jiří a kol. *Příručka muzejníka I. Tvorba, evidence, inventarizace a bezpečnost sbírek v muzeích a galeriích*. Praha: ASKP ČR, 2002. ISBN 80-86611-00-0.

činnost předpokládá doplňování předmětů o primární a sekundární dokumentaci, která zvýší jejich vypovídací hodnotu.⁶

Veřejná muzea a galerie pracují v ideálním případě dle krátkodobých, střednědobých a dlouhodobých plánů (konceptí) sbírkotvorné činnosti, v souladu se svými Zřizovacími listinami a Charakteristikou sbírky uvedenou při zapsání své sbírky do Centrální evidence sbírek.⁷ Z těchto materiálů by mělo být zřejmé, co instituce považuje v této oblasti za své priority. Muzea a galerie by měla disponovat též Režimy zacházení se sbírkou, jejichž nedílnou součástí je Depozitární řád konkretizující postupy při uchovávání sbírkových předmětů. Tyto materiály připravuje hlavní kurátor se svým týmem a schvaluje ředitel, v případě menších organizací tomu může být samozřejmě jinak.

Každá veřejná sbírková instituce by měla disponovat akvizičním plánem, který je ve většině případů součástí její koncepce sbírkové činnosti (dlouhodobé, střednědobé, krátkodobé). Systematizací sběru se rozumí plánovité shromažďování předmětů vhodně doplňujících nebo obohacujících konkrétní sbírku ve vazbě na zaměření instituce. Sběr je možný formou daru nebo nákupu od fyzických či právnických osob. V případě nákupu akvizici ve většině veřejných muzeí a galerií schvaluje Sbor pro sbírkotvornou činnost nebo přímo zřizovatel. Návrh na akvizici podává vedení instituce příslušný kurátor, na němž spočívá odpovědnost za vyhledávání vhodných předmětů k zařazení do sbírky.⁸

Sbírkové předměty jsou nejen samy o sobě „svědky doby“ uchovávanými pro další generace, ale též hmotným dokladem, který je prostředkem k dalšímu poznávání a výzkumu kulturní identity, vývoje společnosti konkrétního období apod. Lze jej též veřejně prezentovat – využívat k výstavním účelům v rámci instituce (stálé expozice, sezónní výstavy) i mimo ni (putovní výstavy, zápůjčky), pořizování fotodokumentace pro vědeckou, odbornou a popularizační činnost (odborné publikace, kritické katalogy, on-line databáze, edukační materiály, materiály pro práci s veřejností, propagační materiály apod.).

Zatímco bižuterie období socialismu je díky unikátnímu fondu Muzea skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou zdokumentována pro budoucí generace celistvě a dostatečně pro celé období (což neznamená, že by nemohla být ještě doplňována o výjimečné exponáty), v případě užitkového skla se většina muzeí v České republice, včetně těch specializovaných, obecně

⁶ Metodický pokyn MK ČR ze 14. 10. 2020 k provádění některých činností souvisejících s tvorbou sbírek, péčí o sbírky a vývozem sbírkových předmětů do zahraničí, s. 1–2. On-line dostupné na: <https://www.mkcr.cz/metodicke-pokyny-a-formulare-622.html?searchString=metodick%C3%A9%20pokyny>

⁷ Definice Centrální evidence sbírek in: Zákon č. 122/2000 Sb., Centrální evidence sbírek, § 3–8.

⁸ Role subjektů účastnících se na sbírkotvorné činnosti muzea detailně popisuje Metodický pokyn MK ČR ze 14. 10. 2020, s. 3–6. On-line dostupné na: <https://www.mkcr.cz/metodicke-pokyny-a-formulare-622.html?searchString=metodick%C3%A9%20pokyny>

potýká s nedostatečným pokrytím běžné komerční produkce, konkrétně zejména 80. let 20. století. Týká se to jak ručního skla, tak automatické výroby. Je to pozoruhodný jev, protože právě období 80. let patřilo v rámci českého skla mezi konjunkturální a o nové vzory rozhodně nebyla nouze. Výjimkou jsou pouze ruční výrobky ze sklárny Uměleckých řemesel ve Škrdlovicích, které jsou v českých muzeích a galeriích dochovány v nebývalé šíři a četnosti (exkluzivní kolekce spravují zejména Horácká galerie v Novém Městě na Moravě a Východočeské muzeum v Pardubicích).

Důvodů, proč tato situace nastala, se můžeme pouze dohadovat. Jedním z nich je ale zcela jistě osobní preference kurátorů, kteří při sbírkotvorné činnosti upřednostňovali exkluzivní výrobky a prototypy na úkor – z jejich pohledu – muzejní tezaurace nehodné „komerční“ nebo „esteticky nezajímavé“ produkce. Tento pohled je přitom v příkrém rozporu s tím, k čemu mají muzejní sbírky sloužit – být dokladem doby umožňujícím její budoucí objektivní poznání a zhodnocení. Je proto nutné se při sběru tohoto elitářského přístupu vyvarovat.

3.2 Historický kontext

3.2.1 Organizace výroby a obchodu

Výroba skla a bižuterie v Československu patřila po roce 1948 nejprve pod agendu Ministerstva průmyslu (do 1950), poté Ministerstva lehkého průmyslu (do 1956) a Ministerstva spotřebního průmyslu (do 1968). S federalizací Československa v roce 1968 se agenda skla a bižuterie přenesla na české a slovenské Ministerstvo průmyslu.

V období let 1948 až 1989 byla sklářská a bižuterní výroba v Československu koncentrována postupně do národních, oborových, koncernových, a nakonec státních podniků s centralizovaným systémem řízení. Nejdříve byly tyto podniky řízeny generálním ředitelstvím *Československých závodů sklářských se sídlem v Praze* (od 1946), v roce 1951 nahrazeným tzv. Hlavními správami pro jednotlivé obory. Pro sklo a bižuterii to byla *Hlavní správa skla a jemné keramiky*, přejmenovaná roku 1955 na *Hlavní správu užitkového skla a bižuterie*. V roce 1958 pak vznikly relativně autonomní oborové podniky, výrobně hospodářské jednotky (VHJ), tzv. střední články řízení. Tyto celky byly následně přeměněny na trusty a oborové podniky (od 1965), koncernové podniky (od 1978), kombináty a státní podniky (1988). S těmito organizačně-řídícími inovacemi často souvisely změny názvů jednotlivých celků. V roce 1990

kombináty zanikly a jednotlivé státní podniky se staly předmětem privatizace (geneze vývoje jednotlivých podniků je popsána v **Příloze č. 1**).⁹

Podstatným zásahem do řízení sklářské výroby bylo roku 1958 v případě užitkového skla ustavení VHJ *Sdružení podniků užitkového skla se sídlem v Novém Boru*, které zastřešilo všechny národní podniky věnující se ruční výrobě skla v Čechách, na Moravě i na Slovensku. V oblasti užitkového skla byl dominantním československým výrobcem n. p. *Borské sklo*, utvořený v roce 1953 sloučením národních podniků *Borocrystal*, *Umělecké sklo* a *Borské sklárny*. Na Vysočině ve stejném roce vznikl n. p. *Bohemia Josefodol*, samostatným národním podnikem se staly *Poděbradské sklárny* (od 1965 vedené společně s Josefodolem pod názvem *Sklárny Bohemia*, Poděbrady), na Moravě byl nejdříve ustaven n. p. *Českomoravské sklárny*, Kyjov (1946), a v roce 1958 pak n. p. *Květná – Karolinina huť*, s nímž se spojil závod ve Vrbně pod Pradědem (od 1961 Květná a Vrbno pracovaly pod národním podnikem nově nazvaným *Moravské sklárny*, Květná).¹⁰

Užitkové lisované sklo bylo v roce 1958 koncentrováno pod VHJ *Obalové a lisované sklo – OBAS* v Teplicích se závody Rudolfova huť v Dubí u Teplic, Heřmanova Huť a Libochovice. V roce 1965 se název oborového podniku změnil na *Sklo Union – OBAS*, Teplice, a jeho součástí se stala i sklárna v Rosicích (předtím pod n. p. *Českomoravské sklárny*).¹¹

Slovenské sklárny byly již od roku 1946 sloučeny pod národní podnik *Slovenské sklárne, se sídlem v Bratislavě*, který po čtyřech letech nahradily národní podniky *Stredoslovenské sklárne*, Katarínska Huta (od 1959 sídlem Utekáč, od 1961 Zlatno, od 1971 Poltár) a *Spojené sklárne*, Lednické Rovne. Když vzniklo roku 1958 v Novém Boru VHJ *Sdružení podniků užitkového skla*, patřily k němu vedle českých a moravských skláren i oba slovenské národní podniky.¹²

Centralizace samozřejmě neminula ani výrobu jablonecké bižuterie. Národní podniky věnující se výrobě polotovarů a hotových výrobků, včetně skláren, se staly roku 1958 součástí VHJ *Sdružení podniků jablonecké bižuterie* (od roku 1965 přejmenované na *Průmysl*

⁹ Blíže in: KIRSCH, Roland (ed.), *Historie sklářské výroby v českých zemích II/1*. Praha: Academia, 2003. ISBN 80-200-1069-6; KIRSCH, Roland (ed.), *Historie sklářské výroby v českých zemích II/2*. Praha: Academia, 2003. ISBN 80-200-1104-6; LANGHAMER, Antonín. *Legenda o českém skle*. Zlín: Tigris, 1999. ISBN 80-86062-02-3.; NOVÝ, Petr, HLAVEŠ, Milan, ILLO, Patrik. *Dva v jednom. Design československého skla 1918–2018*, Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 2018. ISBN 978-80-86397-31-3.

¹⁰ Tamtéž.

¹¹ Blíže in: NOVÝ, Petr, POLANECKÝ, Jaroslav, HAVLÍČKOVÁ, Dagmar. *Hledání rovnováhy. Design československého lisovaného skla 1948–1989*, Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 2021. ISBN 978-80-86397-40-5.

¹² ŽILÁK, Ján, HLODÁK, Pavol. *Zrod a vývoj slovenského skla. Sklárne stredného Slovenska*. Kalinovo: Keramat, b. d. ISBN 978-80-971049-0-0.

jablonecké bižuterie). Jednalo se o národní podniky *Jablonecké sklárny*, Dolní Polubný (včetně výroby užitkového skla), *Brusírny kamenů* (od roku 1966 *Preciosa*), Jablonec nad Nisou, *Bižuterie*, Jablonec nad Nisou, *Skleněná bižuterie*, Jablonec nad Nisou (zrušena v roce 1978), *Železnobrodské sklo*, Železný Brod a *Lustry*, Kamenický Šenov. V roce 1961 byl ze Sdružení podniků vyčleněn n. p. *Lustry* a nahrazen n. p. *Centroflor* se sídlem v Dolní Poustevně (výroba umělých květin aj.). Pod *Průmysl jablonecké bižuterie* se pak n. p. *Lustry* vrátil v roce 1978.¹³

Výraznou organizační změnou řízení prošlo československé sklářství v roce 1972, kdy byla zřízena *VHJ Tatrasklo v Trnavě*, čímž se slovenské sklárny v důsledku nedávné federalizace republiky v oblasti nejvyššího managementu emancipovaly od Čech. Nová obecná obchodní značka pro slovenské sklo však nevznikla. Pro výrobky zhotovené v obou státech federace se od roku 1975 užívalo obecné označení Bohemia Glass (předtím ji používal jen n. p. *Sklárny Bohemia*), doplňované značkami jednotlivých národních podniků. Výjimkou bylo varné sklo n. p. *Sklárny Kavalier*, Sázava, označované značkou SIMAX (registrována již v roce 1955, ale komerčně využívána až od roku 1968).¹⁴

V Čechách byl v roce 1974 jako nástupce n. p. *Borské sklo* zřízen oborový podnik *Crystalex*. Generální ředitelství sídlilo v Novém Boru a spadaly pod něj závody v Novém Boru, Kamenickém Šenově, Harrachově, Chřibské, *Výzkumný ústav užitkového skla*, pánvárný v Hrobu u Teplic, *Sklárny Bohemia* v Poděbradech, *Český křišťál* v Chlumu u Třeboně, *Karlovarské sklo* v Karlových Varech a *Moravské sklárny* v Květné u Uherského Brodu, Karolince a Vrbně pod Pradědem. *Crystalex* se díky této změně stal jedním z největších výrobců sodnodraselného i olovnatého užitkového skla na světě s několika tisíci zaměstnanci.¹⁵

V průběhu 60. a 70. let se v oblasti československého skla a bižuterie zcela změnila výrobní podmínky, když „na zelené louce“ vznikla řada nových závodů s velkou výrobní kapacitou. Snaha o její naplnění pak měla samozřejmě vliv i na typ a podobu sortimentu. Ostatní závody navíc postupně prošly modernizací, včetně zavádění nových technologií do výroby (otop zemním plynem, svítiplynem či elektřinou, vanové pece, poloautomaty a automaty, linky). První linka (na nápojové sklo) byla v roce 1972 instalována v Novém Boru a brzy následovaly další i v jiných závodech a na další sortiment. V praxi se prosadily například

¹³ Blíže in: NOVÝ, Petr. *Jablonecká bižuterie*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-547-2250-4.

¹⁴ ŽILÁK, Ján, HLODÁK, Pavol. *Zrod a vývoj slovenského skla. Sklárne stredného Slovenska*; Knihovna Muzea skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou. Seznam ochranných známek československých podniků chráněných v cizině, díl 2, b. m., b. d. (kolem 1958).

¹⁵ Blíže in: KIRSCH, Roland (ed.), *Historie sklářské výroby v českých zemích II/1*; KIRSCH, Roland (ed.), *Historie sklářské výroby v českých zemích II/2*; LANGHAMER, Antonín. *Legenda o českém skle*; NOVÝ, Petr, HLAVEŠ, Milan, ILLO, Patrik. *Dva v jednom. Design československého skla 1918–2018*.

v lisovaném skle lisování bez kroužku (1971/1972), automatické linky (1974), lisostříkové stroje (1975) či odstředivé lití (1976/1977).¹⁶

V případě bižuterie hrál v inovacích a jejich zavádění do praxe významnou roli *Výzkumný ústav pro sklo a bižuterii* (zal. 1956). Čilý byl též stavební ruch. Mezi lety vyrostly moderní závody *Železnobrodského skla* v Železném Brodě (1961–1967) a v *Zásadě* (1965), kde vznikl provoz na zušlechtnění perliček, a továrna n. p. *Bižuterie* u jablonecké přehrady (1965/1967). N. p. *Jablonecké sklárny* v Desné postavil tzv. Perlovku (1981) s moderní výrobou rokajlu, na což navázal provoz na výrobu perlových trubíc s kontinuální tavbou skla na plynoelektrických a elektrických agregátech (1985). V rámci výroby kovové bižuterie bylo zavedeno měkké pájení tombaku (1962) a hliník se v 60. letech zařadil mezi běžně používaný materiál. Modernizací prošla též výroba šatonů, od 70. let vyráběných na automatické lince. V povrchové úpravě skleněných komponentů byly zavedeny interferenční dekory jako aurora borealis. Rozšířila se výroba plastických hmot, a to v bižuterii i umělých květinách i plodech (n. p. *Centroflor*). Zásadní inovací v této oblasti výroby byla nemačková úprava květin (1980).¹⁷

V roce 1978 VHJ nahradily koncernové podniky, ty pak po deseti letech kombináty sdružující již nikoliv národní, ale státní podniky (*CRYSTALEX*, Nový Bor; *SKLO UNION K. P. OBAS*, Teplice; *JABLONECKÁ BIŽUTERIE*, Jablonec nad Nisou; *TATRASKLO*, Trnava). Toto uspořádání zaniklo v roce 1990, když se jednotlivé závody staly předmětem privatizace a od státu je odkoupili soukromníci.¹⁸

V porovnání s děním ve výrobní sféře zůstala sféra terciální po celé období socialismu v podobě definované již koncem 40. let 20. století. Export užitkového skla byl od roku 1948 koncentrován pod *Československou akciovou společností pro vývoz skla*, rok poté přejmenovanou na státní akciovou společnost *Skloexport* se sídlem v Praze a posléze Liberci (od 1960). Vyvoz bižuterie měla v popisu práce státní akciová společnost *Jablonex* se sídlem v Jablonci nad Nisou (1952), která byla mezi lety 1965–1980 součástí VHJ Průmysl jablonecké bižuterie.¹⁹

¹⁶ Blíže k rozvoji technologií in: KIRSCH, Roland (ed.), *Historie sklářské výroby v českých zemích II/1*; KIRSCH, Roland (ed.), *Historie sklářské výroby v českých zemích II/2*.

¹⁷ NOVÝ, Petr. *Jablonecká bižuterie*.

¹⁸ NOVÝ, Petr, HLAVEŠ, Milan, ILLO, Patrik. *Dva v jednom. Design československého skla 1918–2018*.

¹⁹ Tamtéž; NOVÝ, Petr. *Jablonecká bižuterie*.

3.2.2 Organizace designu

Centralizační řídicí tendence byly od roku 1948 samozřejmě dominantní nejen v oblasti výroby a prodeje užitkového skla, ale i při jeho navrhování.²⁰ Prvním krokem bylo ještě v roce 1949 založení n. p. *Umělecké sklo* v Novém Boru, jehož součástí byly tzv. Borské ateliéry (od roku 1953 včleněny do n. p. *Borské sklo*). Vlastní návrhářské oddělení s celostátní působností si v roce 1949 zřídila též vývozní společnost *Skloexport* a návrháře interně nebo externě zaměstnávaly též jednotlivé národní podniky.

Na tom se nic nezměnilo ani v roce 1952, kdy v rámci Ministerstva lehkého průmyslu vzniklo – jako organizační součást Textilní tvorby – *Ústřední výtvarné středisko pro průmysl skla a jemné keramiky* v Praze (ÚVS). Při vybraných větších sklárnách poté začala vznikat technicko-výtvarná střediska, zatímco ty menší nadále zaměstnávaly jednotlivé designéry. Národní podniky tak měly k dispozici jak interní, většinou akademicky vzdělané designéry, tak zároveň realizovaly návrhy došlé ze Skloexportu či ÚVS. Důležitou roli v tomto procesu sehrávaly státní střední sklářské školy (Kamenický Šenov, Nový Bor, Železný Brod), tak pražská *Vysoká škola uměleckoprůmyslová*, konkrétně ateliér skla, jehož absolventi se stali hlavními tvůrci moderního designu československého užitého skla.²¹

Zvláštní pozici mezi sklárnami v Československu z hlediska organizačního začlenění zaujímal hut' ve *Škrdlovicích*, která byla v roce 1949 určena k likvidaci, ale nakonec ji roku 1950 převzalo *Ústředí lidové a umělecké výroby* v Praze (ÚLUV) a později *Ústředí uměleckých řemesel* (ÚUR). Sklárna se specializovala se na zhotovování výtvarně progresivního malosériového ručního hutního užitkového skla. Sloužila též jako místo realizace návrhů studentů pražské Vysoké školy uměleckoprůmyslové.²²

Roku 1958, se vznikem výrobně hospodářských jednotek, přešla péče o výtvarný vývoj na jednotlivé oborové ředitelství VHJ. Náplň a úkoly ÚVS v roce 1959 převzal nově založený *Ústav bytové a oděvní kultury* (ÚBOK). Ve stejné době začaly při rozsáhlejších podnicích vznikat též výtvarné rady, poradní orgány vedení závodů s nezanedbatelným vlivem na jejich výrobní náplň.²³

²⁰ Profily designérů on-line dostupné na www.czechglasscompetence.cz , <https://cs.isabart.org>, www.czechglassguide.cz aj.

²¹ Blíže in: KNOBLOCH, Iva, VONDRÁČEK, Radim (eds.). *Design v českých zemích 1900–2000*. Praha: Academia a Uměleckoprůmyslové museum, 2016. ISBN 978-80-200-2612-5; LANGHAMER, Antonín. *Legenda o českém skle*.

²² BEVAN JONES, Robert, PAŘÍK, Jindřich. *Beránek & Škrdlovice. Legends of Czech Glass*. London: Mark Hill Publishing, 2014. ISBN 978-0-9552865-9-9.

²³ Blíže in: KNOBLOCH, Iva, VONDRÁČEK, Radim (eds.). *Design v českých zemích 1900–2000*; LANGHAMER, Antonín. *Legenda o českém skle*.

Vzorování bižuterie probíhalo ve vzorovacích odděleních jednotlivých podniků, nebo závodů, ale též ve spolupráci s externími výtvarníky. V rámci *Jablonexu* působily tzv. teritoriální vzorkovny zajišťující kolekce pro konkrétní trhy a zákazníky. Spolupráce *Jablonexu* a podniků fungovala specificky pro každý z nich. Roku 1965 vzniklo spojené vzorovací středisko všech výrobních podniků v rámci PZO *Jablonex*, některé tuto spolupráci později ukončily. Zcela separovaná byla vždy pouze vzorkovna *Centrofloru*.²⁴

Rozvoj designu podporovaly též celostátní, regionální a vnitropodnikové soutěže o nejlepší výrobky, typické zejména pro 70 a 80. léta. Nejprestižnější z těchto akcí organizoval poradní orgán vlády *Rada výtvarné kultury výroby* (RVKV) založený roku 1965 a vydávající časopis CID (Czechoslovak Industrial Design. Sborník pro otázky průmyslového návrhu). Selekcí předmětů do soutěže zajistily podniky – tyto výrobky obdržely titul Navrženo pro CID – a z nich pak rada vybrala ty nejlepší v rámci jednotlivých oborů (Vybráno pro CID) jako základ pro ocenění Vynikající výrobek roku. Poprvé v roce 1970 se o titul CID ucházelo též větší množství sklářských prací. RVKV roku 1972 nahradil *Institut průmyslového tvarování*, později *Institut průmyslového designu*. Další prestižní ceny udělovaly mezinárodní výstavy skla a porcelánu, které se od roku 1973 konaly v Jablonci nad Nisou. Ve městě se konaly též mezinárodní výstavy bižuterie, a to již od roku 1965 (mezi lety 1959–1963 zde probíhaly celostátní výstavy bižuterie).²⁵

4 Doporučené postupy

4.1 Metodický postup sběru

Užitkové sklo a bižuterii období socialismu lze dnes do sbírky v praxi nejčastěji získat darem či nákupem od fyzické či právnické osoby, která je muzeu či galerii sama nabídne, přímým nákupem (nejčastěji ze starožitností) na základě vlastní iniciativy, nebo na aukcích, případně vytipováním na internetu na specializovaných webech. Výjimkou jsou samozřejmě akvizice celých vzorkoven firem činných ještě před rokem 1989 nebo soukromých pozůstalostí designérů, kde je původ jasný.

²⁴ HRUŠKOVÁ, Kateřina, NOVÁKOVÁ, Kateřina Nora, NOVÝ, Petr. *Kaleidoskop vkusu. Československá bižuterie na výstavách 1948–1989*. Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 2020. ISBN 978-80-86397-36-8.

²⁵ HRUŠKOVÁ, Kateřina, NOVÁKOVÁ, Kateřina Nora, NOVÝ, Petr. *Kaleidoskop vkusu. Československá bižuterie na výstavách 1948–1989*; KNOBLOCH, Iva, VONDRÁČEK, Radim (eds.). *Design v českých zemích 1900–2000*; NOVÝ, Petr, POLANECKÝ, Jaroslav, HAVLÍČKOVÁ, Dagmar. *Hledání rovnováhy. Design československého lisovaného skla 1948–1989*.

Akvizice by měly být vždy realizovány v **souladu se Zřizovací listinou** veřejné sbírkotvorné instituce, v níž je uvedeno: a) v jakých oborech muzeum sbírku tvoří, b) z jakého území převážně sbírkové předměty získává, **Charakteristikou sbírky** uvedenou při zápisu do Centrální evidence sbírek a **Strategií či koncepcí sbírkotvorné činnosti**.²⁶

Když muzeum či galerie začne uvažovat o akvizici předmětů z oblasti designu skla a bižuterie období socialismu, musí si **zřetelně definovat účel svého zájmu**. Zejména jde-li o krátkodobý zájem způsobený zajímavou nabídkou akvizice (daru nebo nákupu), která by vhodně doplnila stávající sbírku, nebo dlouhodobý zájem, jehož cílem je vytvořit reprezentativní kolekci skla a bižuterie z let 1948–1989.

Oba typy zájmů, krátkodobý i dlouhodobý, vyžadují specifické know-how, bez jehož znalosti se sbírková instituce může dopustit zbytečných chyb, omylů, a přehmatů, včetně finančních ztrát. Relevantní informace lze v zásadě získat dvěma způsoby a jejich kombinací – a) **konzultací**, b) **vlastním studiem**.

Před případným vytvářením nových muzejních či galerijních kolekcí československého skla a bižuterie období socialismu je vhodné se **nejprve seznámit s profily již existujících veřejných sbírek**. Nemá smysl kolekce dublovat, což se týká zejména centrálních institucí bez konkrétní vazby na region, tedy těch zřizovaných Ministerstvem kultury České republiky. V případě regionálních a městských muzeí a galerií je samozřejmě preference jiná, protože jejich úkolem je dokumentovat většinou vše, co se ve vymezené oblasti událo v pestré škále oborů.

4.1.1 Konzultace

V České republice existují jak materiálově specializovaná muzea, tak uměleckoprůmyslové či galerijní sbírkové instituce s rozsáhlými kolekcemi. Sbírkoty městských, krajských a státních sbírkových institucí, muzeí a galerií, jsou v základu zaměřeny regionálně nebo tematicky. Specificky pouze designu skla a bižuterie období socialismu se nevěnuje žádná. Sbírkové předměty tohoto charakteru jsou ale součástí sbírkových fondů řady z nich. Výjimečné postavení má mezi nimi státní Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou, které spravuje jak významnou sbírku skla, tak unikátní kolekci bižuterie. Podstatné kolekce, v první řadě skla, vlastní též další muzea a galerie v České republice a na Slovensku (**Tab. 1**). Analýzy kolekce Muzea skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou ve vztahu k tématu, jakož i hmotných pramenů

²⁶ Metodický pokyn MK ČR ze 14. 10. 2002, s. 2. On-line dostupné na: <https://www.mkcr.cz/metodicke-pokyny-a-formulare-622.html?searchString=metodick%C3%A9%20pokyny>

deponovaných v dalších veřejných sbírkových institucích, byly publikovány mezi lety 2018 až 2020 v odborném časopise *Sklář a keramik* a sborníku *Od Ještěda k Troskám*.²⁷

Tab. 1 - Sbírkové instituce s významnými soubory k tématu design skla a bižuterie období socialismu*

Státem zřizovaná muzea a galerie	Moravská galerie, Brno Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou Národní muzeum – Historické muzeum, Praha Uměleckoprůmyslové museum, Praha
Kraji zřizovaná muzea a galerie	Horácká galerie, Nové Město na Moravě Jihočeské muzeum, České Budějovice Muzeum Českého ráje, Turnov Muzeum regionu Valašsko, Valašské Meziříčí a Vsetín Muzeum Vysočiny, Havlíčkův Brod Novohradské muzeum a galerie, Lučenec Oblastní muzeum, Děčín Regionální muzeum, Teplice Severočeské muzeum, Liberec Východočeské muzeum, Pardubice Západočeské muzeum, Plzeň
Městy zřizovaná muzea a galerie	Městské muzeum, Bystřice nad Pernštejnem Městské muzeum, Železný Brod Muzeum a Pojizerská galerie, Semily Muzeum knoflíkářství a perleťářství, Žirovnice Muzeum města Brna, Brno Sklářské muzeum, Harrachov Sklářské muzeum, Kamenický Šenov Sklářské muzeum, Nový Bor

²⁷ FENDRICOVÁ, Kristýna, HRUŠKOVÁ, Kateřina. Analýza potenciálu sbírky Muzea skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou zaměřená na československou bižuterii z období 1948-1989. *Sklář a keramik*. 2018, **68**(11–12), 238–242. ISSN 0037-637X; NOVÝ, Petr, ČÍŽEK, Petr, HAVLÍČKOVÁ, Dagmar. Analýza potenciálu sbírky Muzea skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou zaměřená na československé sklo období socialismu. *Sklář a keramik*. 2019, **69**(5–6), 86–89. ISSN 0037-637X; HRUŠKOVÁ, Kateřina. Československá bižuterie z let 1948–1989 ve veřejných sbírkových institucích. *Od Ještěda k Troskám*. 2019, (4), 231–234. ISSN 1214-1798; NOVÝ, Petr, ČÍŽEK, Petr, HAVLÍČKOVÁ, Dagmar. Československé sklo období socialismu v českých a slovenských sbírkových institucích. *Sklář a keramik*. 2020, **70**(7–8), 100–106. ISSN 0037-637X.

* Sbírkové fondy s více než 50 ks skla a bižuterie vymezeného období a typu ve 2. stupni evidence.

Tazatel se může obrátit telefonicky nebo písemně (dopisem, emailem) obecně na vybranou instituci nebo přímo na specializovaného kurátora, což je ideální postup. V případě obecného dotazu sbírkotvorného charakteru je vhodné nejprve kontaktovat organizace státu nebo územního samosprávného celku, které jsou Vyhláškou Ministerstva kultury 275/2000 Sb., kterou se provádí zákon č. 122/2000 Sb., určené k poskytování odborné pomoci a služeb vlastníkům sbírek.²⁸

Pro sbírky uměleckého řemesla a uměleckoprůmyslových prací se jedná o organizace uvedené v **Tab. 2**. Tyto instituce jsou na žádost povinny odpovědět. V případě všech dotazů je ale nutné mít na paměti, že nelze v rámci konzultace na dotazovanou entitu „přenášet“ vlastní pracovní úkol, například bezplatné vyhotovení rešerše apod. Konzultace slouží primárně k diskusi o záměru, badatelskému nasměrování nebo verifikaci tazatelem předložených dat (které získal např. od dárce / prodejce).

Tab. 2 - organizace státu nebo územního samosprávného celku určené k poskytování odborné pomoci a služeb vlastníkům sbírek pro sbírky uměleckého řemesla a uměleckoprůmyslových prací

Uměleckoprůmyslové museum v Praze
Moravská galerie v Brně
Severočeské muzeum v Liberci
Západočeské muzeum v Plzni
<i>Muzeum loutkářských kultur v Chrudimi (loutky a loutková divadla)</i>

4.1.2 Vlastní studium

Po předchozí konzultaci se specializovaným kurátorem jiné instituce, nebo bez něj (např. s využitím příloh tohoto metodického postupu), má kurátor k dispozici několik informačních zdrojů, které může v rámci realizace sběru využít – a) **hmotné prameny** (sbírkové předměty), b) **archivní prameny**, c) **literaturu**, d) **on-line zdroje**. Ideální je kombinace všech čtyř typů. Fundamentem kvalitního know-how je totiž jak znalost hmotných pramenů – sbírkových

²⁸ On-line dostupné na: <https://www.mkcr.cz/metodicke-pokyny-a-formulare-622.html?searchString=metodicck%C3%A9%20pokyny>

předmětů uložených v jiných institucích, tak archivních pramenů a literatury, bez nichž není možné předměty identifikovat (nebo jejich identifikaci ověřit) a určit jejich sbírkovou i finanční hodnotu (v případě nákupu do sbírky). Velký srovnávací a identifikační potenciál nabízejí při kritickém využívání on-line zdroje.

4.1.2.1 Hmotné prameny (sbírkové předměty)

Předpokladem kvalifikovaného sběru je znalost stávajících sbírkových fondů. Hmotné prameny – výrobky a prototypy – k poznání konkrétní podoby designu skla a bižuterie z období let 1948–1989 jsou uloženy jak ve veřejných, tak v soukromých sbírkách. První z nich jsou veřejně badatelsky přístupné, druhé většinou nikoliv, což vychází z jejich charakteru.

Výhradně na design skla a bižuterie období socialismu se nespécializuje žádná z nich. Obecně největší sbírku skla od starověku po současnost v České republice spravuje státní Uměleckoprůmyslové museum v Praze, jedinou státní specializovanou institucí je Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou, disponující navíc jako jediné reprezentativní kolekcí bižuterie, kde též působí specializovaní kurátoři. Výhradně sklu se věnují též městská muzea v Novém Boru a Kamenickém Šenově, nečetní kurátoři skla působí i v dalších muzeích a galeriích. Přehled relevantních sbírkových institucí k tématu je uveden v **Tab. 1**.

Muzea a galerie se svými fondy samozřejmě pracují a doplňují je o další hmotné prameny. Proto je v případě vážného zájmu nutné sledovat web Centrální evidence sbírek (<https://www.cesonline.cz>), kde jsou pro Českou republiku k dispozici aktuální informace o struktuře fondů jednotlivých sbírkových institucí. V případě Slovenské republiky centrální přehledový systém neexistuje, je ale možné navštívit weby jednotlivých muzeí a galerií, případně je přímo dotázat. Největší soubor užitkového skla z druhé poloviny 20. století na Slovensku je uložen v Novohradském múzeu a galerii v Lučenci (podsbírka História), zřízeném Banskobystrickým samosprávným krajem. Jedná se o produkci závodů sdružených pod firmou Slovenské sklárne / Stredoslovenské sklárne.

Informace o sbírkových předmětech každá instituce uchovává v tzv. sbírkové evidenci. Evidence sbírek ve veřejných sbírkových institucích České republiky musí být vedena dle zákona 122/2000 Sb., a následných metodických pokynů vydávaných Ministerstvem kultury České republiky.²⁹ V případě prvního i druhého stupně evidence, tzn. Přírůstkových knih

²⁹ Zákon č. 122/2000 Sb. je aktuálně dostupný na <https://www.mkcr.cz/zakon-c-122-2000-sb-o-ochrane-sbirek-muzejni-povahy-a-o-zmene-nekterych-dalsich-zakonu-v-platnem-zneni-1608.html>. Platné metodické pokyny jsou aktuálně dostupné on-line na: <https://www.mkcr.cz/metodicke-pokyny-a-formulare-622.html?searchString=metodicke%20pokyny>

i inventárních karet, se jedná o veřejně přístupné zdroje informací, k nimž musí být příslušným interním řádem každé instituce umožněn badatelský přístup (za jasně stanovených obecných podmínek).

Informace obsažené v obou stupních evidence, přestože splňují literu Zákona č. 122/2000 Sb., (konkrétně § 9 písmeno d), kde je stanoveno minimum evidenčního záznamu) i aktuálně platných metodických pokynů, samozřejmě nemusí být přesné ani úplné, je proto nutné s nimi zacházet jako se základními vstupními daty, která je vhodné podrobit srovnávací analýze s archivními prameny a literaturou. Je důležité mít na paměti, že evidenci vykonával konkrétní člověk v konkrétním čase, nemuselo se jednat o odborníka na dané období či dokonce ani na daný typ materiálu (což je problém zejména sbírkových fondů regionálně zaměřených muzeí a galerií, které nemají specializované kurátory na sklo či bižuterii). Sbírková evidence z období před rokem 2001, kdy nabyl účinnosti zákon č. 122/2000 Sb., navíc byla vedena podle odlišných pravidel. Potřebné je brát ohled i na možné účelové zkreslování informací ze strany autora/designéra nebo výrobce při akvizici předmětu nebo jejich kolekcí (otázky původnosti návrhů nebo datace, kdy se může lišit datum návrhu od uvedení do výroby apod.). Zcela mimo dosah badatele jsou pak předměty určené chybně, k jejich odhalení by však bylo třeba studium celé konkrétní podsbírkky nebo její materiálově vymezené části. K základní orientaci v tématu je přesto sbírková evidence nezastupitelná, a to i vzhledem k případnému výstavnímu či publikačnímu výstupu.

4.1.2.2 Archivní prameny

Archivní prameny jsou v běžné kurátorské praxi pro akviziční činnost nejméně využívány. Důvodem je časová náročnost jejich excerpování a zpracování. Jsou tedy brány spíše jako „nadstavba“ nežli primární zdroj informací a kurátor je využívá spíše ve fázi, když již předmět (nebo jejich soubor) instituce vlastní a cílem je zkvalitnění evidence, získání dalších informací, dohledání souvislostí apod. V archivních pramenech lze každopádně nalézt zásadní informace, které mohou posunout jak vlastní poznání, tak i celý narativ, neměly by proto být programově opomíjeny.

Badatelskou orientaci v archivních fondech České republiky a Slovenské republiky usnadňují webové aplikace *Archivní fondy a sbírky v České republice* (<https://aplikace.mvcr.cz/archivni-fondy-cr>) a *Štátne archívy na Slovensku* (<https://www.minv.sk/?statne-archivy-na-slovensku>). Přehled hlavních archivních fondů k tématu skla a bižuterie období socialismu je součástí **Přílohy č. 2**.

4.1.2.3 Literatura

4.1.2.3.1 Knižní publikace

Při vyhledávání literatury k tématu je vhodné prvořadě využít centrální knihovní databázi – *Souborný katalog České republiky* (<https://www.caslin.cz>). Velmi kvalitní knihovní fondy mají k tématu skla a bižuterie též některé sbírkové instituce v čele s Uměleckoprůmyslovým museem v Praze a Muzeem skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou. Pod termínem knižní publikace, uvedeným v názvu, chápeme knihy (syntézy, monografie), výroční tisky, sborníky, katalogy, průvodce a odborné i propagační studie.

V oblasti literatury o užitkovém skle období socialismu se k roku 2020 podařilo autorům této metodiky identifikovat celkem 191 knih, sborníků nebo výročních tisků, z toho 179 vydaných v Československu, České republice nebo na Slovensku. Dvanáct titulů bylo vydáno v zahraničí, a to převážně po roce 2000. Mezi autory v počtu vydaných titulů dominují specializovaní sklářští historici Antonín Langhamer a Alena Adlerová. Publikace vycházely pod hlavičkou výrobních podniků, muzeí, galerií, škol i v rámci vydavatelství či soukromých tisků. Dohlédáno bylo též 95 titulů výstavních katalogů, průvodců expozicemi a sbírkami užitkového skla. Opět jsou nejpočetnější tituly autorů Antonína Langhamera a Aleny Adlerové (viz výběr publikací v **Příloze č. 3**).

V oblasti bižuterie bylo nalezeno 39 knih, sborníků nebo výročních tisků. Všechny jsou vydány v Československu, respektive v České republice, nejčastěji v Praze nebo v Jablonci nad Nisou. Autoři s největším počtem titulů jsou historici Konstantina Hlaváčková a Petr Nový. Dále bylo identifikováno 20 výstavních katalogů, nejčastěji práce Antonína Langhamera, a 16 firemních nebo propagačních katalogů převážně jablonecké proveniencí (viz výběr publikací v **Příloze č. 3**).

Ze sborníků, které se programově zaměřily na sklo a bižuterii, si zvláštní pozornost zaslouží sborník *Ars vitraria* vydávaný mezi lety 1964–1989 Muzeem skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou.

4.1.2.3.2 Časopisy

Téma designu československého skla a bižuterie období socialismu bylo čteně reflektováno v dobových odborných a propagačních časopisech, které je díky tomu možné využívat též jako tištěné prameny. Níže v textu jsou proto uvedena hlavní periodika, s jejichž obsahem by se měl badatel seznámit. Téma se samozřejmě objevuje i v časopisech vycházejících po roce 1989.

I zde je pro řešerše ideální využívat centrální knihovní databázi *Souborný katalog České republiky* (<https://www.caslin.cz>).

V období do roku 1989 je téma designu československého skla období socialismu nejčteněji zastoupeno v propagačním časopisu Skloexportu. Ten vycházel v několika jazykových verzích, dlouhodobě zejména anglicky a německy, pod názvy *Czechoslovak Glass Review / Tschechoslowakische Glasrevue* (1946–1967) a *Glass Review / Glassrevue* (od 1968). Jeho smyslem byla propagace československého sklářství, a doplňkově i bižuterie, na zahraničních trzích, proto je v každém čísle věnován velký prostor prezentaci novinek jednotlivých skláren i designérům a výtvarníkům. Důležité jsou též přehledové texty věnované výročím (národních podniků, škol, návrhářů, inovací apod.). Přestože jednotlivé výrobky často nejsou přesně datované, je zřejmé, že musely v době vydání čísla existovat, a i to je velmi relevantní a potřebná badatelská informace. Od roku 1992 časopis vycházel pod názvem *New Glass Review / Neue Glasrevue* (do 1999). Poté na něj pod jiným vydavatelem volně navázal on-line projekt www.glassrevue.com, kde byly mj. publikovány rozhovory s některými významnými designéry z období před rokem 1989.

Především bižuterii se věnovalo periodikum *Sklo a bižuterie: Noviny pracujících Jablonecké bižuterie*, vydávané mezi lety 1966–1990 v rámci koncernu Jablonecká bižuterie, jenž zastřešoval všechny oborové národní podniky. Na rozdíl od časopisu Skloexportu šlo o interní tištěné medium, které nebylo určené ani zákazníkům, ani širší veřejnosti, ale sloužilo pro vnitřní potřebu zaměstnanců koncernu. Publikované texty se proto velice podrobně zabývají nejen jednotlivými módními aspekty bižuterie, ale též podnikovými výročími, výrobními soutěžemi, přehlídkami a výstavami. Význam časopisu pro studium tématu je zcela zásadní.

Texty věnované designu skla a bižuterie období socialismu vycházely i v odborném časopise *Sklář a keramik*, který byl však od 70. let 20. století zaměřen spíše technicko-technologicky (mezi lety 1954 až 1989 jej vydávalo Státní nakladatelství technické literatury). Časopis vychází pod jiným vydavatelem dosud a od počátku 21. století se opět více věnuje též publikování příspěvků o problematice designu.

Naopak jen do roku 1970 vycházel specificky na design a estetiku zaměřený časopis *Tvar*, vydávaný od roku 1948 Ústředím lidové umělecké výroby v Praze (ÚLUV). Přestože texty věnované sklu a bižuterii netvoří jeho hlavní součást, jedná se o z hlediska dobové praxe i teorie často zásadní práce.

Bytové kultuře se v období socialismu věnoval časopis *Domov*, vydávaný od roku 1960 Státním nakladatelstvím technické literatury. Lze v něm například dohledat profilové texty

o sklářských designérech i jejich vlastní příspěvky, včetně výstavního dění apod. Časopis pod jiným vydavatelem vycházel až do roku 2018.

V současné době vychází řada lifestyleových časopisů (*ELLE, Design & Home, Moderní byt, Dolce Vita* apod.), které se okrajově věnují i tématu designu skla a bižuterie období socialismu. Nejen pro laickou veřejnost, ale i pro odborné zájemce a sběratele je určen časopis *Art+Antiques*, o kterém lze konstatovat totéž.

4.1.2.4 On-line zdroje

Nejdostupnějším zdrojem informací jsou pro kurátora on-line zdroje. Nabízejí sice v podstatě okamžitou odezvu, je s nimi však nutno pracovat nanejvýš obezřetně. Obecně je lze chápat v první řadě jako „rozcestník“, který badatele nasměřuje k detailnějším informacím a zdrojům, z nichž je může získat, případně i mohou nahradit fyzickou návštěvu sbírkové instituce, je-li její sbírka digitalizována a touto formou prezentována.

Internetové zdroje lze rozdělit na dva základní typy. Jedním jsou specializované weby zpřístupňující sbírkové předměty různých institucí (např. <https://www.cesonline.cz>; <https://www.europeana.eu>; <https://www.klickesbirkam.cz/portal>; <https://www.esbirky.cz>) a weby samotných institucí s digitalizovaným obsahem sbírek (např. <https://sbirky.moravska-galerie.cz/katalog>). V tomto případě lze informace zde uvedené považovat za validní, protože by se mělo jednat o profesionální výstupy splňující standardy odborné práce se sbírkami.

Druhým typem jsou databázové servery a specializované tematické a aukční weby. Zejména poslední z nich mohou vedle zcela unikátních relevantních informací poskytovat i účelová matoucí data (např. přesné datace, autorství či provenienci nepovídající skutečnosti s jasným cílem navýšení prodejní ceny), je proto nutné ke zde uváděným skutečnostem přistupovat obezřetně a kriticky (ideálně ve srovnání s daty z jiných zdrojů).

Příkladem databází, kde lze dohledat i informace k tématu designu skla a bižuterie období socialismu, jsou <https://www.czechglasscompetence.cz> (provozovaný Muzeem skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou) nebo <https://cs.isabart.org> (provozovaný Archivem výtvarného umění v Kostelci nad Černými lesy). Díky digitalizovaným číslům časopisu *Czechoslovak Glass Review / Tschechoslowakische Glasrevue* (1946–1967) a *Glass Review / Glassrevue* (od 1968), a možnosti vyhledávání dle autorů či typů výrobku, je pro téma velice přínosný web <https://www.czechglassguide.cz> sběratele Jaroslava Paříka. Z českých sběratelských a aukčních portálů lze uvést weby <https://www.aukro.cz>, <https://www.czechantik.cz> nebo <https://www.sypka.cz>. On-line své zboží nabízí též jednotlivé obchody se starožitnostmi (např. <https://artkabinet.cz>).

5 Postupy kvalifikovaného sběru

Předpokladem kvalifikovaného sběru je vždy nejen odborné know-how kurátora, ale i jeho zodpovědnost. Obecně platí, že předmět daru i nákupu by měl kurátor fyzicky vidět před tím, než se rozhodne pro jeho akvizici. K hlavním důvodům patří, že a) stav uvedený dárce nebo prodejcem při komunikaci nemusí odpovídat uvedenému popisu (fotografie není průkazná, protože ji lze pořídit tak, aby zakrývala vady), b) dárce i prodejce se mohou mýlit v identifikaci předmětů nebo i úmyslně lhát (např. některé typy užitkového skla vyvzorovaného před rokem 1989 se stále vyrábí), apod. Forma on-line nákupu, ať již o přímo od fyzické či právnické osoby, nebo prostřednictvím internetových aukcí, je proto natolik riziková, že ji nelze doporučit. V případě daru je situace mírně odlišná, protože existují případy, kdy by jeho odmítnutí bylo kontraproduktivní (např. nabídka daru ze zahraničí). Vždy existuje možnost takto nabytý předmět bez finanční ztráty pro instituci, v případě zjištění zásadních nedostatků, nakonec nezařadit do systematické evidence.

5.1 Dar

Krok 1	Nabídka předmětu / předmětů do sbírky instituce
Krok 2	Kurátor získá informace od dárce
Krok 3	Kurátor verifikuje informace – a) konzultací, b) vlastním výzkumem
Krok 4	Kurátor rozhodne, zda dar v souladu s předmětem hlavní činnosti muzea a aktuálním plánem akviziční činnosti akceptuje. Pokud ano, předá písemný podnět se zdůvodněním vedoucímu zaměstnanci sbírkového organizačního útvaru muzea
Krok 5	Schválení nebo odmítnutí daru vedoucím zaměstnancem sbírkového organizačního útvaru muzea
Krok 6	Příprava darovací smlouvy, komunikace s dárce
Krok 7	Finalizace darovací smlouvy
Krok 8	Zařazení daru do sbírkové evidence instituce dle Zákona 122/2001 Sb., a následných metodických pokynů MK ČR (detailněji popsáno v <i>kap. 5.3 Zařazení do sbírky</i>)
Krok 9	Vedoucí zaměstnanec sbírkového organizačního útvaru muzea zajistí prostřednictvím ředitele instituce předložení informací o daru Poradnímu sboru pro sbírkotvornou činnost. Ten posuzuje pouze soulad akvizice s předmětem hlavní činnosti muzea a se strategií sbírkotvorné činnosti

Krok 10	Ideální stav: teaurace daru pomocí doplňujících informací získaných v souvislosti s odbornou muzejní činností (výstavy, publikace, programy pro veřejnost atd.)
---------	---

5.2 Nákup

5.2.1 Nákup od fyzické osoby

Krok 1	Nabídka předmětu / předmětů do sbírky instituci
Krok 2	Kurátor získá informace od prodejce
Krok 3	Kurátor verifikuje informace, a to i s důrazem na stanovení reálné nákupní ceny – a) konzultací, b) vlastním výzkumem
Krok 4	Kurátor rozhodne, zda je nákup v souladu s předmětem hlavní činnosti muzea a aktuálním plánem akviziční činnosti a zda nabízenou cenu akceptuje. Pokud je cena v rozporu s verifikovanými informacemi, je na kurátorovi, aby se pokusil o její nápravu. Je-li nákup jak v souladu s předmětem hlavní činnosti muzea a aktuálním plánem akviziční činnosti, tak cenově relevantní, předá kurátor písemný podnět se zdůvodněním vedoucímu zaměstnanci sbírkového organizačního útvaru muzea. Ten, pokud souhlasí, podnět předá řediteli instituce, který osloví Poradní sbor pro sbírkotvornou činnost (dále jen Sbor).
Krok 5	Schválení nebo odmítnutí nákupu ředitelem instituce na základě doporučení Sboru nebo per rollam, tedy bez vyjádření Sboru (Sbor se až po realizaci nákupu poté vyjadřuje jak k souladu akvizice se sbírkovou strategií muzea, tak nabývací ceně).
Krok 6	Příprava kupní smlouvy, komunikace s dárce
Krok 7	Finalizace kupní smlouvy
Krok 8	Zařazení daru do sbírkové evidence instituce dle Zákona 122/2001 Sb., a následných metodických pokynů MK ČR (detailněji popsáno v <i>kap. 5.3 Zařazení do sbírky</i>)
Krok 9	Ideální stav: teaurace nákupu pomocí doplňujících informací získaných v souvislosti s odbornou muzejní činností (výstavy, publikace, programy pro veřejnost atd.)

5.2.2 Nákup od právnické osoby (starožitnosti)

Krok 1	Kurátor vytipuje předmět / předměty v souladu s předmětem hlavní činnosti muzea a aktuálním plánem akviziční činnosti instituce
Krok 2	Kurátor získá informace od prodejce
Krok 3	Kurátor verifikuje informace, a to i s důrazem na stanovení reálné nákupní ceny – a) konzultací, b) vlastním výzkumem
Krok 4	Kurátor rozhodne, zda nákup za nabízenou cenu akceptuje. Pokud je cena v rozporu s verifikovanými informacemi, je na kurátorovi, aby se pokusil o její nápravu. Je-li nákup cenově relevantní, předá kurátor písemný podnět se zdůvodněním vedoucímu zaměstnanci sbírkového organizačního útvaru muzea. Ten, pokud souhlasí, podnět předá řediteli instituce, který osloví Poradní sbor pro sbírkotvornou činnost (dále jen Sbor).
Krok 5	Schválení nebo odmítnutí nákupu ředitelem instituce na základě doporučení Sboru nebo per rollam, tedy bez vyjádření Sboru (Sbor se až po realizaci nákupu poté vyjadřuje jak k souladu akvizice se sbírkovou strategií muzea, tak nabývací ceně)
Krok 6	Příprava kupní smlouvy, komunikace s prodejcem
Krok 7	Finalizace kupní smlouvy
Krok 8	Zařazení daru do sbírkové evidence instituce dle Zákona 122/2001 Sb., a následných metodických pokynů MK ČR (detailněji popsáno v <i>kap. 5.3 Zařazení do sbírky</i>)
Krok 9	Ideální stav: tezaurace nákupu pomocí doplňujících informací získaných v souvislosti s odbornou muzejní činností (výstavy, publikace, programy pro veřejnost atd.)

5.2.3 Nákup od právnické osoby (aukce)

Krok 1	Kurátor vytipuje z aukčního katalogu s dostatečným časovým předstihem před vlastním konáním aukce předmět / předměty v souladu s předmětem hlavní činnosti muzea a aktuálním plánem akviziční činnosti instituce
Krok 2	Kurátor verifikuje informace, a to i s důrazem na stanovení reálné nákupní ceny – a) konzultací, b) vlastním výzkumem
Krok 3	Kurátor rozhodne, zda nákup za avizovanou cenu akceptuje. Protože však jde o cenu vyvolávací, musí v písemném podnětu vedoucímu zaměstnanci

	sbírkového organizačního útvaru muzea uvést, do jaké finanční hodnoty je nákup relevantní. Ten, pokud souhlasí, podnět předá řediteli instituce, který osloví Poradní sbor pro sbírkotvornou činnost (dále jen Sbor), jenž poté pracuje nikoliv s konkrétním číslem, ale s cenovým rozpětím.
Krok 4	Schválení nebo odmítnutí nákupu ředitelem instituce na základě doporučení Sboru nebo per rollam, tedy bez vyjádření Sboru (Sbor se až po realizaci nákupu poté vyjadřuje jak k souladu akvizice se sbírkovou strategií muzea, tak nabývací ceně)
Krok 5	Návštěva aukce
Krok 6	V případě úspěšného vydražení realizace kupní smlouvy
Krok 7	Zařazení daru do sbírkové evidence instituce dle <i>Zákona 122/2001 Sb.</i> , a následných metodických pokynů MK ČR (detailněji popsáno v <i>kap. 5.3 Zařazení do sbírky</i>)
Krok 8	Ideální stav: tezaurace nákupu pomocí doplňujících informací získaných v souvislosti s odbornou muzejní činností (výstavy, publikace, programy pro veřejnost atd.)

5.3 Zařazení do sbírky

Postupy pro zařazování nově získaných předmětů do sbírkové evidence v případě veřejných institucí definuje příslušná legislativa, dostupná on-line na webu Ministerstva kultury České republiky.³⁰ Velmi užitečnou pomůckou pro orientaci v tématu je výkladová publikace Jiřího Žalmana a kol. *Příručka muzejníková I* (2002).³¹ Veřejné sbírkové instituce by měly disponovat interními Režimy zacházení se sbírkou, které mohou tyto postupy blíže popisovat s ohledem na charakter sbírky, uživatelskou praxi, personální zajištění apod. Každá veřejná sbírková instituce má dle zákona 122/2000 Sb., povinnost zapsat svou sbírku do Centrální evidence sbírek, což je celostátní evidence veřejných sbírek, a oznamovat do ní všechny změny proti původnímu záznamu. Soukromí sběratelé své sbírky v Centrální evidenci sbírek zapisovat nemusí, ale mohou. S touto agendou se však pojí nejen práva, například přístup k finančním prostředkům z veřejných zdroj na ochranu sbírky, ale i četné povinnosti a omezení (např. sbírku nelze

³⁰ Zákon č. 122/2000 Sb. je aktuálně dostupný na <https://www.mkcr.cz/zakon-c-122-2000-sb-o-ochrane-sbirek-muzejni-povahy-a-o-zmene-nekterych-dalsich-zakonu-v-platnem-zneni-1608.html>. Platné metodické pokyny jsou aktuálně dostupné on-line na: <https://www.mkcr.cz/metodicke-pokyny-a-formulare-622.html?searchString=metodicke%20pokyny>

³¹ ŽALMAN, Jiří a kol. *Příručka muzejníková I. Tvorba, evidence, inventarizace a bezpečnost sbírek v muzeích a galeriích*, s. 17–48.

zastavit ani zatížit jinými věcnými právy nebo vyvážet krátkodobě do zahraničí bez povolení Ministerstva kultury).³²

Ve veřejných institucích se v souladu s platnou legislativou využívá tzv. dvoustupňové evidence.³³ **Chronologická evidence** (Přírůstková kniha) slouží k zapsání nově získaných přírůstku v pořadí, v němž je muzeum nebo galerie získaly. K zápisu musí dojít bez zbytečného odkladu co nejdříve po získání předmětu. Vznikne tak tzv. evidenční záznam, který musí ze zákona č. 122/2000 Sb., obsahovat pět identifikačních údajů – 1) název a stručný popis jednotlivých sbírkových předmětů, popřípadě materiál, z něhož jsou vyrobeny, rozměry, hmotnost, časové zařazení, datum získání, identifikace autora nebo výrobce a další identifikační znaky, 2) označení území, z něhož sbírkové předměty pocházejí, je-li známo, 3) způsob a okolnosti nabytí jednotlivých sbírkových předmětů (například sběr, dar, dědictví, koupě), 4) stav sbírkových předmětů, 5) evidenční čísla jednotlivých sbírkových předmětů.³⁴

Evidenčním číslem je v případě chronologické evidence tzv. přírůstkové číslo (protože označuje pořadí přírůstku do sbírky). To se společně s dalšími náležitostmi evidenčního záznamu zapisuje do Přírůstkové knihy a je a) dokladem o nabytí předmětu, tedy specifickou formou majetkoprávní evidence, b) předpokladem pro povinné oznámení přírůstku do Centrální evidence sbírek, čímž se z nabytého předmětu stává sbírkový předmět se všemi právy o povinnostmi vlastníka. Přírůstková kniha musí být autentizovaným fyzickým, nikoliv elektronickým dokumentem, se svázanými očíslovanými listy, explicitně uvedeným počtem stran a úředním razítkem muzea (což nevyklučuje možnost jejího elektronického vedení, ovšem s následnou povinností jednotlivé listy vytisknout a opatřit všemi autentizačními náležitostmi uvedenými výše a svázat).³⁵

Do tří let po zapsání předmětu do chronologické evidence musí následovat zápis do **systematické evidence**. Ta posunuje majetkoprávní evidenci k odborné správě sbírek. Zanesení do tohoto typu evidence je zároveň potvrzením zájmu o uchování předmětu ve sbírce. Evidenční záznam sice může zůstat obsahově totožný jako v případě chronologické evidence, předpokládá se však jeho doplnění o další skutečnosti zjištěné průběžnou odbornou prací s ním

³² Blíže in: Zákon č. 122/2000 Sb., Centrální evidence sbírek, § 3–8 a Ochrana sbírek, § 9–10; <https://www.cesonline.cz>; ŽALMAN, Jiří a kol. *Příručka muzejníková I. Tvorba, evidence, inventarizace a bezpečnost sbírek v muzeích a galeriích*, s. 36–37.

³³ Výjimkou jsou sbírky čítající méně než 3001 movitých věcí, kde je dvoustupňová evidence pouze doporučená, nikoliv nařízená, srov. Metodický pokyn MK ČR ze 4. 1. 2001, s. 4.

³⁴ Zákon č. 122/2000 Sb., Ochrana sbírek, § 9. Jsou-li sbírkové předměty archiválií podle Zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, musí být v záznamu tato skutečnost uvedena.

³⁵ Metodický pokyn MK ČR ze 4. 1. 2001, s. 3–5. On-line dostupné na: <https://www.mkcr.cz/metodicke-pokyny-a-formulare-622.html?searchString=metodick%C3%A9%20pokyny>

(např. zpřesnění identifikace). Vedle již existujícího přírůstkového čísla předmět získá tzv. inventární číslo, jeho součástí je vždy signatura (značka) konkrétní podsbírkky (tedy celku příbuzných předmětů ve sbírce) a číslo ve vzestupné chronologické řadě v rámci podsbírkky. To zaručuje, že je inventární číslo vždy jedinečné. Toto číslo poté slouží jako podklad pro pravidelné inventarizace, které se provádí každý rok tak, aby do deseti let byla zinventarizovaná celá sbírka (každý rok to musí být minimálně 5 %). Inventuru provádí inventarizační komise, kterou tvoří nejméně 3 osoby jmenované vlastníkem sbírky. Pouze v případě mimořádné inventarizace, nařízené Ministerstvem kultury České republiky, jmenuje komisi přímo ministerstvo.³⁶

Přírůstková i inventární čísla je na předměty nutné umísťovat šetrně, aby nedošlo k jejich poškození (např. rytá čísla ve skle) či prezentační degradaci (vizuálně nevhodné umístění čísla). Zároveň ale musí být nanesena nebo přichycena tak, aby se zabránilo jejich ztrátě, byla kompletní a čitelná. V praxi se v případě skla a bižuterie nejčastěji používají značkovací štítky s ručně psanými nebo vytištěnými čísly nebo lakové popisovače. Ideální recept na vlastní umísťování evidenčních čísel na sbírkové předměty neexistuje, vždy je nutné vycházet z konkrétního sbírkového předmětu, jeho velikosti, tvaru, dekorace apod. Vždy však platí zásada, že každý sbírkový předmět musí být opatřen evidenčním číslem, které se tak stává jeho nedílnou součástí. Při zařazení do systematické evidence je vhodné přírůstkové číslo z předmětu odstranit a nahradit jej pouze inventárním číslem.

Již po evidenci do chronologické evidence sbírkový předmět získává své místo uložení. tzv. lokalizaci. Jeho přírůstkové číslo, ideálně ve spojení s digitální fotografií (v profesionální nebo dokumentační kvalitě), je následně zaneseno do **lokačního seznamu**, který je nejvhodnější pomůckou při fyzickém vyhledávání předmětů. Pokud se uložení předmětu změní, aktualizuje se i záznam v lokačním seznamu. Po zanesení do systematické evidence nahradí přírůstkové číslo v lokačním seznamu inventární číslo. Smyslem a cílem je, aby každý sbírkový předmět byl jednoduše kdykoliv dohledatelný, bez jakékoliv závislosti na tom, co si příslušný správce depozitáře nebo kurátor „pamatuje“.

Pro soukromé sběratele je samozřejmě vše výše uvedené jen doporučením. Je však jisté v zájmu každého sběratele, aby jeho evidence (ať již zvolí jakýkoliv systém) byla průkazná a lokalizace přehledná. V této podkapitole uvedené postupy k tomu mohou velmi výrazně přispět.

³⁶ Zákon č. 122/2000 Sb., Inventarizace sbírek, § 12.

6 Uchovávání sbírkových předmětů a péče o ně

Veřejné sbírkové instituce jsou ze Zákona 122/2000 Sb., § 9, písm. a–c) povinny zajistit ochranu sbírek proti různým druhům ohrožení. Těmi nejdůležitějšími jsou a) ohrožení živly, b) selhání techniky a mimořádná ohrožení, c) nehody, d) lidská činnost včetně kriminální činnosti. Proto by tyto instituce měly disponovat **Bezpečnostními plány**, v nichž je stanoveno, jak rizikům předcházet a jak jim v případě nutnosti čelit. Standardem jsou již dnes ve většině sbírkových institucí instalované systémy EZS (elektronická zabezpečovací signalizace), EPS (elektronický požární systém), často též kamerový monitorovací systém.³⁷

Veřejné sbírkové instituce sbírkové předměty uchovávají v k tomuto účelu zřízených a vybavených depozitářích, které mohou být i samostatnými budovami. Dlouhodobě jsou sbírkové předměty umístěny též ve stálých expozicích, krátkodobě na sezónních výstavách. I tehdy musí být vytvořeny pro všestrannou péči o ně takové podmínky, které zamezují jejich poškození, zničení nebo zcizení. Soukromí sběratelé samozřejmě při uchovávání svých sbírek žádnou sbírkovou legislativou vázáni nejsou, může však pro ně být návodem, jak předejít zbytečným škodám a znehodnocení jejich majetku.

O sbírkové předměty je v každodenní praxi vhodné pečovat v souladu s certifikovanými metodikami, doporučeními a metodickými návody vydávanými Metodickým centrem konzervace (MCK) při Technickém muzeu v Brně (on-line zde: <https://mck.technicalmuseum.cz/poskytovane-sluzby/metodicke-pokyny/>).³⁸ Doporučené hodnoty T (teploty) a RV (relativní vlhkosti) pro sklo jsou 18–20 °C (T) a 40–55 % (RV). V případě bižuterie je nutno vycházet ze skutečnosti, že se často jedná výrobky zhotovené z kombinace materiálů, z nichž každý vyžaduje jiné doporučené hodnoty (sklo, plast, kov, dřevo, papír, textilie, kůže, organická a anorganická lepidla a laky). Pokud není bižuterii možné deponovat podle materiálů, je dle doporučení MCK vhodné udržovat klimatické hodnoty v rozmezí 18–22 °C a 45–55 % RV.

Zásadním dokumentem ve vztahu k péči o sbírkové předměty je v případě veřejných sbírkových institucí **Režim zacházení se sbírkou**, jehož součástí by měl být **Depozitární řád**. Zde je mimo jiné explicitně uvedeno, které konkrétní osoby za stav depozitáře a zde

³⁷ ŽALMAN, Jiří a kol. *Příručka muzejníková I. Tvorba, evidence, inventarizace a bezpečnost sbírek v muzeích a galeriích*, s. 61–70.

³⁸ Srov. zejména https://mck.technicalmuseum.cz/wp-content/uploads/2017/12/Metodika_WEB_final.pdf; <https://mck.technicalmuseum.cz/wp-content/uploads/2017/12/Preventivn%C3%AD-p%C3%A9%C4%8De-o-p%C5%99edm%C4%9Bty-kulturn%C3%AD-povahy-v-expozic%C3%ADch-depozit%C3%A1%C5%99%C3%ADch-a-zp%C5%99%C3%ADstupn%C4%9Bn%C3%BDch-autentick%C3%BDch-interi%C3%A9rech.pdf>; https://mck.technicalmuseum.cz/wp-content/uploads/2017/11/doprocene_hodnoty.pdf (vše cit. 16. 5. 2021)

deponovaných sbírkových předmětů zodpovídají, kdo má do depozitářů přístup, které sbírky nebo podsírky v něm jsou uloženy, jaké jsou doporučené hodnoty RV a T (vzhledem k charakteru uložených sbírkových předmětů) apod.

Obecně je nutné sbírkové předměty uchovávat tak, aby se vzájemně nedotýkaly, ať již se jedná o sklo nebo bižuterii. Pro uchovávání skleněných výrobků jsou ideální místnosti bez přímého slunečního záření, tedy bez oken nebo s okny opatřenými ochrannými fóliemi, protože čiré křišťálové sklo může při dlouhodobém vystavení slunečnímu svitu solarizovat (jedná se o zmatnění povrchu), což je nevratný degradační proces. Pro sklo období socialismu se jedná zejména o výrobky z druhé poloviny 40. let 20. století, které jsou k tomuto chemickému procesu díky složení skloviny náchylné. Bižuterii je ideální dlouhodobě uchovávat v celcích podle materiálů, z něhož je zhotovena nebo kombinována.

V případě, že instituce uchovává předměty v pojezdových skříních, je nutné dbát na to, aby bylo zamezeno jejich ~~jeho~~ pohybu po polici, který by mohl způsobit ~~jeho~~ poškození (např. uražení hran při střetu s jiným předmětem) nebo dokonce zničení (pád). Police bývají nejčastěji zhotoveny z kovu, po němž však zejména sklo „klouže“. Tomu je nutné zamezit buď aplikací gumové podložky, nebo změnou materiálu police (varianta „zdrsněného“ plastového nebo dřevěného povrchu). Důležité jsou též zábrany, které zamezí vypadnutí předmětu z police při přesouvání skříně. Jejich plochu lze navíc využít též k zprehlednění lokace.

I přes snahu o dodržování veškerých obecně legislativních i interních institucionálních předpisů nelze vyloučit, že sbírkový předmět bude a) poškozen, b) zničen nebo c) zcizen. Hlavní zásadou je takovou skutečnost netajit a okamžitě začít situaci v rámci instituce řešit, a to včetně případné pojistné (poškození, zničení) nebo trestně-právní odpovědnosti (zcizení). Postupy řešení krizových situací by měla mít instituce popsány v **Bezpečnostním plánu**, a to včetně konkrétních osob (zaměstnanců), které agendu řeší.³⁹

Pokud dojde k takovému poškození předmětu, které není fatální, existují dvě možnosti. V případě, že instituce disponuje vlastním konzervátorským nebo restaurátorským pracovištěm, může vše vyřešit interně (buď je její zaměstnanec schopen předmět opravit, nebo navrhne postup řešení externím odborníkem), pokud nikoliv, je vhodné oslovit licencovaného restaurátora a požádat jej o kalkulaci případného restaurátorského zásahu (přestože je

³⁹ Problematiku ochrany sbírek a jejich organizaci řeší a Metodický pokyn k tvorbě plánů prevence a ochrany v muzeích a galeriích z 24. 9. 2004 a Metodický pokyn k ochraně sbírek muzejní povahy a sbírkových předmětů před krádežemi, vloupáním a požárem vydaný jako Příkaz ředitele Odboru ochrany movitého kulturního dědictví MK ČR č. 1/2010 dne 24. 6. 2010. On-line dostupné na: <https://www.mkcr.cz/metodicke-pokyny-a-formulare-622.html?searchString=metodick%C3%A9%20pokyny>

licencovaného restaurátora povinnost oslovovat pouze u kulturních památek, nikoli u běžných sbírkových předmětů). Aktualizovaný seznam licencovaných restaurátorů je zveřejněn na webu Ministerstva kultury: <https://rrkp.mkcr.cz/rejstrik>.

Na základě kalkulace se pak vedení instituce rozhodne, kdy a zda vůbec bude restaurování zadávat. V případě, že je předmět nevratně zničen, může být ve sbírce uchován i tak (jedná-li se například o specifický materiál, typ dekorace apod.) nebo vyřazen. K vyřazení předmětu ze sbírky evidované v Centrální evidenci sbírek existují jen dva postupy, které je vždy nutné zdůvodnit – a) vyřazení z důvodu přebytečnosti, b) vyřazení z důvodu neupotřebitelnosti.⁴⁰ (v případě zničení se jedná o důvod b).

7 Závěr

Kvalifikovaný sběr a uchovávání designu československého skla a bižuterie období socialismu vychází z principů, které by měly být samozřejmostí při každé sbírkové akvizici. Využívání postupů navržených v této metodice pomůže minimalizovat jak možnost nahodilého, nekoncepčního a nekvalifikovaného sběru, tak případné neúčelné a nehospodárné vynakládání finančních prostředků na zbytné nebo předražené akvizice. To však vyžaduje aktivní přístup a odbornou erudici kurátorů, kteří si musí informace předkládané dárci / prodejci ověřovat pomocí v metodice navržených postupů. Poté se bude jednat o prokazatelně kvalifikovaný sběr, jehož princip lze opakovaně užívat, a je též průkazný ve vztahu k vedení instituce i jejímu zřizovateli. Metodika též přibližuje postupy, které vedou ke kvalitnímu uchovávání a péči o sbírkové předměty nejen z oblasti designu skla a bižuterii období socialismu, ale užitkového skla a bižuterie obecně.

8 Použitá literatura

Prameny a online zdroje

Knihovna Muzea skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou. Seznam ochranných známek československých podniků chráněných v cizině, díl 2, b. m., b. d. (kolem 1958).

<https://www.mkcr.cz/zakon-c-122-2000-sb-o-ochrane-sbirek-muzejni-povahy-a-o-zmene-nekterych-dalsich-zakonu-v-platnem-zneni-1608.html>

<https://www.mkcr.cz/metodicke-pokyny-a-formulare-622.html?searchString=metodick%C3%A9%20pokyny>

⁴⁰ Zákon č. 122/2000 Sb., Ochrana sbírek, § 9, čl. 5.

Knižní publikace

BEVAN JONES, Robert, PAŘÍK, Jindřich. *Beránek & Škrdlovice. Legends of Czech Glass*. London: Mark Hill Publishing, 2014. ISBN 978-0-9552865-9-9.

HRUŠKOVÁ, Kateřina, NOVÁKOVÁ, Kateřina Nora, NOVÝ, Petr. *Kaleidoskop vkusu. Československá bižuterie na výstavách 1948–1989*. Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 2020. ISBN 978-80-86397-36-8.

KIRSCH, Roland (ed.), *Historie sklářské výroby v českých zemích II/1*. Praha: Academia, 2003. ISBN 80-200-1069-6.

KIRSCH, Roland (ed.), *Historie sklářské výroby v českých zemích II/2*. Praha: Academia, 2003. ISBN 80-200-1104-6.

KNOBLOCH, Iva, VONDRÁČEK, Radim (eds.). *Design v českých zemích 1900–2000*.

Praha: Academia a Uměleckoprůmyslové museum, 2016. ISBN 978-80-200-2612-5.

LANGHAMER, Antonín. *Legenda o českém skle*. Zlín: Tigris, 1999. ISBN 80-86062-02-3.

NOVÝ, Petr. *Jablonecká bižuterie*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-547-2250-4.

NOVÝ, Petr, HLAVEŠ, Milan, ILLO, Patrik. *Dva v jednom. Design československého skla 1918–2018*, Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 2018. ISBN 978-80-86397-31-3

NOVÝ, Petr, POLANECKÝ, Jaroslav, HAVLÍČKOVÁ, Dagmar. *Hledání rovnováhy. Design československého lisovaného skla 1948–1989*, Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 2021. ISBN 978-80-86397-40-5.

ŽALMAN, Jiří a kol. *Příručka muzejníková I. Tvorba, evidence, inventarizace a bezpečnost sbírek v muzeích a galeriích*. Praha: ASKP ČR, 2002. ISBN 80-86611-00-0.

ŽILÁK, Ján, HLODÁK, Pavol. *Zrod a vývoj slovenského skla. Sklárne stredného Slovenska*.

Kalinovo: Kermat, b. d. ISBN 978-80-971049-0-0.

Studie

FENDRICHOVÁ, Kristýna, HRUŠKOVÁ, Kateřina. Analýza potenciálu sbírky Muzea skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou zaměřená na československou bižuterii z období 1948-1989. *Sklář a keramik*. 2018, **68**(11–12), 238–242. ISSN 0037-637X.

HRUŠKOVÁ, Kateřina. Československá bižuterie z let 1948–1989 ve veřejných sbírkových institucích. *Od Ještěda k Troskám*. 2019, (4), 231–234. ISSN 1214-1798.

NOVÝ, Petr, ČÍŽEK, Petr, HAVLÍČKOVÁ, Dagmar. Analýza potenciálu sbírky Muzea skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou zaměřená na československé sklo období socialismu. *Sklář a keramik*. 2019, **69**(5–6), 86–89. ISSN 0037-637X.

NOVÝ, Petr, ČÍŽEK, Petr, HAVLÍČKOVÁ, Dagmar. Československé sklo období socialismu v českých a slovenských sbírkových institucích. *Sklář a keramik*. 2020, **70**(7–8), 100–106. ISSN 0037-637X.

9 Seznam publikací předcházejících metodice

Kol. *Metodika uchování předmětů kulturní povahy*. Brno: Technické muzeum, 2018. ISBN 978-80-87896-40-2. On-line [https://mck.technicalmuseum.cz/wp-](https://mck.technicalmuseum.cz/wp-content/uploads/2017/12/Metodika_WEB_final.pdf)

[content/uploads/2017/12/Metodika WEB final.pdf](https://mck.technicalmuseum.cz/wp-content/uploads/2017/12/Metodika_WEB_final.pdf)

Kol. *Preventivní péče o předměty kulturní povahy v expozicích, depozitářích a zpřístupněných autentických interiérech*. Praha: Národní památkový ústav, 2017. ISBN 978-80-87967-15-7.

On-line: <https://mck.technicalmuseum.cz/wp-content/uploads/2017/12/Preventivn%C3%AD-p%C3%A9%C4%8De-o-p%C5%99edm%C4%9Bty-kulturn%C3%AD-povahy-v-expozic%C3%ADch-depozit%C3%A1%C5%99%C3%ADch-a-zp%C5%99%C3%ADstupn%C4%9Bn%C3%BDch-autentick%C3%BDch-interi%C3%A9rech.pdf>

SELUCKÁ, Alena. *Doporučené hodnoty relativní vlhkosti a teploty pro uložení sbírkových předmětů*. Brno: technické muzeum, 2011. On-line: https://mck.technicalmuseum.cz/wp-content/uploads/2017/11/doporucene_hodnoty.pdf

Příloha č. 1

Profily firem

Státní akciové společnosti – PZO / Podnik zahraničního obchodu

Jablonex

Vyvoz bižuterie byl od roku 1952 monopolem státní akciové společnost *Jablonex* se sídlem v Jablonci nad Nisou, vzniklé vyčleněním ze *Skloexportu*. V roce 1953 byla právní forma podniku změněna ze státní akciové společnosti na podnik zahraničního obchodu. Akciovou společností se organizace stala opět roku 1972. Mezi lety 1965–1980 byl *Jablonex* součástí *Průmyslu jablonecké bižuterie* (od 1978 *Jablonecká bižuterie*).

Skloexport

Export skla byl od roku 1948 koncentrován pod *Československou akciovou společností pro vývoz skla*, rok poté přejmenovanou na státní akciovou společnost *Skloexport* se sídlem v Praze a posléze Liberci (od 1960). V roce 1953 byla právní forma podniku změněna na podnik zahraničního obchodu, v roce 1972 na akciovou společnost.

VHJ – Oborové podniky – Koncerny – Kombináty

Crystalex

Oborový podnik *Crystalex* vznikl v roce 1974 jako nástupce oborového podniku *Užitkové sklo*. Ten teprve v roce 1971 pohltil n. p. *Borské sklo*, který v roce 1953 sloučil n. p. *Borocrystal*, *Umělecké sklo* a *Borské sklárny*. Generální ředitelství podniku sídlilo v Novém Boru. Spadaly pod něj závody v Novém Boru, Kamenickém Šenově, Harrachově, Chřibské, Výzkumný ústav užitkového skla, pánvářny v Hrobu u Teplic a národní podniky *Sklárny Bohemia* v Poděbradech, *Sklárny Český křišťál* v Chlumu u Třeboně, *Karlovarské sklo* v Karlových Varech (do 1988, kdy vznikl s. p. *Sklárny Moser*) a *Moravské sklárny* v Květné u Uherského Brodu. V roce 1978 se oborový podnik *Crystalex* změnil na koncern a deset let poté (1988) na státní podnik. Národní podniky, které strategicky řídil, byly zrušeny a staly se organizačními jednotkami v rámci firmy.

Jablonecká bižuterie

V roce 1958 byla v Jablonci nad Nisou stavena VHJ *Sdružení podniků jablonecké bižuterie*, přejmenovaná v roce 1965 na trust *Průmysl jablonecké bižuterie*. Sdružovala národní podniky věnující se bižuterní prvovýrobě i druhovýrobě – *Jablonecké sklárny*, Dolní Polubný (včetně výroby užitkového a lustrového skla), *Brusírny kamenů* (od roku 1966 *Preciosa*), Jablonec nad Nisou, *Bižuterie*, Jablonec nad Nisou, *Skleněná bižuterie* (zrušena v roce 1978), *Železnobrodské sklo*, Železný Brod (včetně výroby užitkového a lustrového skla) a *Lustry*, Kamenický Šenov (osvětlovadla). V roce 1961 byl ze Sdružení podniků vyčleněn n. p. *Lustry* a nahrazen n. p. *Centroflor* se sídlem v Dolní Poustevně (výroba umělých květin). Pod jabloneckou centrálu se n. p. *Lustry* vrátil v roce 1978, kdy trust nahradil koncern *Jablonecká bižuterie* (od 1988 kombinát).

Sdružení podniků užitkového skla

VHJ mezi lety 1958–1974 (od roku 1965 jako trust *Průmysl užitkového skla*, od 1971 jako oborový podnik *Užitkové sklo*) strategicky řídila národní podniky v Československu, které se věnovaly ruční výrobě dutého užitkového skla. Patřily mezi ně n. p. *Borské sklo*, Nový Bor, *Sklárny Český křišťál*, Chlum u Třeboně, *Sklárny Bohemia*, Josefodol (od 1965 *Sklárny Bohemia*, Poděbrady), *Poděbradské sklárny*, Poděbrady (od 1965 *Sklárny Bohemia*, Poděbrady), *Karlovarské sklo*, Karlovy Vary, *Sklárny Květná – Karolinina huť*, Květná (od 1961 *Moravské sklárny*), *Stredoslovenské sklárně*, Zlatno (do 1972) a *Spojené sklárně*, Lednické Rovne (do 1972). V roce 1974 oborový podnik *Užitkové sklo* nahradil oborový podnik *Crystalex*.

Sklo Union

V roce 1958 vznikla v Teplicích VHJ *Obalové a lisované sklo – OBAS*, která sdružovala české a moravské sklárny na výrobu obalového a lisovaného užitkového skla. Jejím základem byl n. p. *Sklárny Inwald* v Teplicích. V roce 1965 se název trustu změnil na *Sklo Union – OBAS* a ke sklárnám Rudolfova huť v Dubí u Teplic a Heřmanova Huť a Libochovice přibyly též Rosice (od roku 1946 součást n. p. *Sklárny Moravia*, Kyjov). Roku 1978 se název podniku v souvislosti se transformací na koncern změnil na SKLO UNION K. P. OBAS. Jeho součástí byl i n. p. *Sklárny Kavalier*, Sázava. V roce 1988 se ze Sklo Unionu stal státní podnik.

Tatrasklo

Samostatný slovenský oborový podnik se sídlem v Trnavě vznikl vyčleněním z oborového podniku *Užitkové sklo*, Nový Bor, v roce 1972 (od roku 1978 koncern, od roku 1988 kombinát) a strategicky zastřešil všechny slovenské sklářské závody, včetně n. p. *Stredoslovenské sklárne*, Zlatno, a *Spojené sklárne*, Lednické Rovne.

Národní, koncernové a státní podniky

Bižuterie

Národní podnik specializovaný na výrobu bižuterie z kovů a plastů vznikl roku 1948 v Jablonci nad Nisou pod názvem *Kovová bižuterie*. V roce 1953 se společně s n. p. *Preciosa* rozplynul v novém národním podniku *Jablonecká bižuterie*. Po jeho zániku roku 1958 se výroba kovové bižuterie stala náplní samostatného n. p. *Bižuterie*, jenž se stal součástí VHJ *Sdružení podniků jablonecké bižuterie* (od 1965 trust *Průmysl jablonecké bižuterie*, od 1978 koncern *Jablonecká bižuterie*, od 1988 kombinát). Na koncernový podnik byl n. p. *Bižuterie* transformován v roce 1978, na státní podnik v roce 1988, kdy z něj též byly jako samostatné státní podniky vyčleněny závody *Soliter* (stříbrné a zlaté šperky) a *Silka* (litá bižuterie).

Borské sklo

Národní podnik v Novém Boru, sdružující ruční výrobu a dekoraci užitkového skla, nahradil roku 1953 národní podniky *Borské sklárny* (od 1946, sklárny v Novém Boru, Práchni, Chříbské, Oldřichově, Kamenickém Šenově, Falknově a Skalici), *Borocrystal*, (od 1948; sdružoval rafinerie z Borskošenovska) a *Umělecké sklo*, které vzniklo v roce 1949 z Výtvarných ateliérů n. p. Borské sklárny, závodu Mosaika v Praze a závodu uměleckého sklenářství Vačkář v Brně. Byl do něj zařazen též provoz Lobmeyr v Kamenickém Šenově, znárodněný ke konci roku 1948. Od roku 1958 byl n. p. *Borské sklo* součástí VHJ *Sdružení podniků užitkového skla* v Novém Boru. Ve stejném roce pod něj připadly též sklárny v Harrachově (převod ze *Železnobrodského skla*) a Mstišova (převod z n. p. *Teplické sklárny a pánvářny*; sklárna zrušena v roce 1964 a výroba převedena do *Karlovarského skla*). V roce 1971 jej nahradil oborový podnik *Užitkové sklo*.

Centroflor

Národní podnik *Centroflor*, *spojené továrny umělých květin*, byl v Dolní Poustevně ustaven roku 1948. V roce 1961 se stal již jen pod názvem *Centroflor* součástí VHJ *Sdružení podniků*

jablonecké bižuterie (od 1965 trust *Průmysl jablonecké bižuterie*, od 1978 koncern *Jablonecká bižuterie*, od 1988 kombinát). Na koncernový podnik byl transformován v roce 1978, na státní podnik v roce 1988. Vedle umělých květin a plodů *Centroflor* vyráběl též umělé vánoční stromky, aranžérské dekorace a polystyren. Do roku 1974 byly součástí podniku i závody na výrobu deštníků, šlí a podvazků.

Českomoravské sklárny

Národní podnik vznikl roku 1946 v Krásně nad Bečvou (Valašském Meziříčí). Sdružoval sklárny Krásno nad Bečvou, Vsetín, Rapotín, Úsobrno, Vrbno pod Pradědem, Jablůnka, Janštejn a Karolinka. Věnoval se výrobě ručního foukaného a dekorovaného užitkového skla a osvětlovadel. V roce 1958 zanikl a jeho závody se staly součástí n. p. *Osvětlovací sklo* se sídlem ve Valašském Meziříčí. Karolinka již v roce 1949 společně se sklárnou v Květné utvořila n. p. *Sklárny Květná* se sídlem v ěvětné. Závody Rapotín a Vrbno pod Pradědem od roku 1950 tvořily samostatný n. p. *Rapotínské sklárny* (od 1958 součást n. p. *Osvětlovací sklo*)

Jablonecké sklárny

V roce 1946 vznikl národní podnik *Sklárny a rafinerie, dříve Josef Riedel* v Dolním Polubném. Sdružil sklárny a závody na bižuterní polotovary, duté, lisované, lustrové, optické, technické sklo a skleněná vlákna v Dolním Polubném, Desné, Dolním Maxově, Příchovicích, které mu zůstaly, a dále Žacléři, Svoru a Kořenově, o které brzy přišel. Roku 1951, kdy se název národního podniku změnil na *Jablonecké sklárny*, Dolní Polubný (od 1972 Desná v Jiz. horách) naopak pohltit další sklárny v Jizerských horách tvořící n. p. *Spojené sklárny jablonecké* (zal. 1946). V roce 1953 pohltit též n. p. *Krystalerie* (zal. 1946). Roku 1970 se podnik začal věnovat výrobě ověškových lustrů, a osm let poté se rozrostl o závod na zušlechťování perliček v Zásadě (převodem ze *Železnobrodského skla*). Národní podnik *Jablonecké sklárny* byl od roku 1958 součástí VHJ *Sdružení podniků jablonecké bižuterie* (od 1965 trust *Průmysl jablonecké bižuterie*, od 1978 koncern *Jablonecká bižuterie*, od 1988 kombinát). Na koncernový podnik byl transformován v roce 1978, na státní podnik v roce 1988.

Karlovarské sklo

V roce 1946 byl ve Dvorech u Karlových Varů zřízen národní podnik *České sklo* (dříve *Moser*), roku 1953 přejmenovaný na n. p. *Karlovarské sklo*. Věnoval se výrobě luxusního foukaného a dekorovaného užitkového, zejména nápojového skla. Mezi lety 1964–1983 se ve sklárně vyrábělo i hutní sklo ze zrušeného podniku ve Mstišově u Teplic. Od roku 1958 bylo

Karlovarské sklo součástí VHJ *Sdružení podniků užitkového skla*, Nový Bor (od roku 1965 trust *Průmysl užitkového skla*, od 1971 oborový podnik *Užitkové sklo*, od 1974 *Crystalex*). Z područí novoborského koncernu se firma dostala v roce 1988, kdy byl ustaven samostatný státní podnik *Sklárna Moser*.

Moravské sklárny

Národní podnik *Moravské sklárny* (od roku 1988 *Crystalex s. p.*, *závod Květná*) vznikl v roce 1961 přejmenováním z n. p. *Sklárny Květná – Karolinina huť*, jehož součástí byla od roku 1958 vedle Květné a Karolinky též sklárna ve Vrbně pod Pradědem (předtím součást n. p. *Rapotínské sklárny*). Zhotovovalo se tu ruční foukané a dekorované užitkové, zejména nápojové sklo. Sklárna v Květné byla mezi lety 1946–1950 součástí n. p. *Sklárny Moravia* v Kyjově. *Moravské sklárny* byly od svého vzniku podřízeny VHJ *Sdružení podniků užitkového skla* v Novém Boru (od roku 1965 trust *Průmysl užitkového skla*, od 1971 oborový podnik *Užitkové sklo*, od 1974 *Crystalex*).

Preciosa

Národní podnik (od 1978 koncernový, od 1988 státní podnik), specializující se na výrobu skleněných kamenů a bižuterie z nich, vznikl v Jablonci nad Nisou roku 1948. V roce 1953 zanikl, když se stal součástí n. p. *Jablonecká bižuterie*, roku 1958 byl pak obnoven, avšak pod názvem n. p. *Brusírny kamenů*. Původní jméno – *Preciosa* – získal až v roce 1966. Nově se v 60. letech začal věnovat též strojně broušeným lustrovým ověsům a křišťálovým lustrům, od roku 1979 též sintrované bižuterii (závod získal od k. p. *Železnobrodské sklo*). Společnost byla od roku 1958 součástí VHJ *Sdružení podniků jablonecké bižuterie* (od 1965 trust *Průmysl jablonecké bižuterie*, od 1978 koncern *Jablonecká bižuterie*, od 1988 kombinát).

Sklárny Bohemia

Národní podnik *Sklárny Bohemia* (od roku 1988 *Crystalex s. p.*, *závod Sklárny Bohemia*) se sídlem v Poděbradech vznikl v roce 1965. Zabýval se výrobou dutého a lisovaného ručního a později automatického olovnatého skla. Pohltil dosud samostatné n. p. *Poděbradské sklárny* (1950–1965, závod v Poděbradech předtím součástí n. p. *Sklárny Inwald*) a n. p. *Bohemia Josefodol* (1953–1965; nástupce n. p. *Sklárny a brusírny Bohemia*, Světlá nad Sázavou, 1946–1953). Národní podnik *Bohemia Josefodol* původně tvořily sklárny Růženín, Josefodol–Světlá nad Sázavou, Tasice, Františkův Důl–Světlá nad Sázavou a brusírny Pavlov, Ledec nad Sázavou a Úsobí. V roce 1953 do něj byl zařazen n. p. *Dobronínské sklárny* (od 1950; vznikl

vyčleněním závodů Antonínův Důl–Jihlava a Dobronín z n. p. *Sklárny a brusírny Bohemia*). Od roku 1970 byl součástí národního podniku *Sklárny Bohemia* též závod ve Světlé nad Sázavou. *Sklárny Bohemia* se věnovaly ruční a automatické výrobě užitkového a dekorativního skla z olovnatého křišťálu, včetně lisovaného sortimentu. *Sklárny Bohemia* byly od svého vzniku podřízeny VHJ *Sdružení podniků užitkového skla* v Novém Boru (od roku 1965 trust *Průmysl užitkového skla*, od 1971 oborový podnik *Užitkové sklo*, od 1974 *Crystalex*).

Sklárny Český křišťál

Národní podnik byl založen roku 1946 v Českých Budějovicích, později se však jeho sídlo změnilo na Chlum u Třeboně (1951). Jeho součástí byly sklárny Klášterský Mlýn–Rejštejn, Annín–Dlouhá Ves, Lenora, Chlum u Třeboně, Nižbor a Včelnička. Věnoval se výrobě ručního užitkového hladkého i dekorovaného skla, od roku 1965 též z olovnatého křišťálu. *Sklárny Český křišťál* byly od svého vzniku podřízeny VHJ *Sdružení podniků užitkového skla* v Novém Boru (od roku 1965 trust *Průmysl užitkového skla*, od 1971 oborový podnik *Užitkové sklo*, od 1974 *Crystalex*). V roce 1988 se název podniku změnil na *Crystalex s. p., sdružený podnik Český křišťál*).

Sklárny Inwald

Národní podnik, ustavený v roce 1946, měl centrálu v Teplicích–Šanově. Do roku 1958, kdy se stal základem VHJ *Obalové a lisované sklo*, se věnoval výrobě užitkového ručního a lisovaného skla. Zpočátku jej tvořily hutě v Dubí u Teplic, Svobodíně, Košťanech, Cukmantlu–Dubí u Teplic a Poděbradech.

Sklárny Kavalier

Národní podnik *Sklárny Kavalier* vznikl roku 1946 v Sázavě nad Sázavou a věnoval se výrobě varného, laboratorního a technického skla. Od roku 1958 byl podřízen VHJ *Sdružení podniků technického skla* v Sázavě (součástí VHJ byla mj. sklárna ve slovenském Utekáči). V roce 1965 byla VHJ přeměněna na trust *Průmysl technického skla* se sídlem v Praze. *Sklárny Kavalier* se nakonec staly součástí koncernu *SKLOUNION K. P. OBAS*, Teplice. Zde setrvaly až do roku 1988, kdy získaly statut samostatného státního podniku. Součástí n. p. *Sklárny Kavalier* byly též závody v Držkově, Železném Brodě, Hostomicích, Voticích, Růženíně, Otavovicích a Praze–Nuslích.

Sklárny Moravia

Národní podnik se sídlem v Kyjově v roce 1946 zastřešil sklárny Kyjov, Dubňany, Rosice a Květná. Od roku 1950 byla jeho součástí i slovenská Nemšová (do roku 1965 výroba obalového skla, od 1969 samostatný n. p. *Skloobal Nemšová*). Národní podnik *Sklárny Moravia* zanikl v roce 1965, když se jako výrobce obalového skla rozplynul v oborovém podniku *Sklo Union – OBAS*, Teplice.

Skleněná bižuterie

Národní podnik vznikl v Jablonci nad Nisou roku 1946, kdy sdružil zejména vyvlastněné českoněmecké jizerskohorské firmy. O dva roky později se jeho součástí staly i četné znárodněné provozy z českého Železnobrodsko. Národní podnik *Skleněná bižuterie* se zabýval finální výrobou a dekorací všech druhů skleněných perlí, perliček a skleněných knoflíků. Patřila k němu i továrna na sintrované zboží v Jablonci nad Nisou (1948–1949, 1958–1978; 1949–1959 samostatný n. p. *Sklárna Jana Haruse*). Mezi lety 1952–1958 n. p. *Skleněná bižuterie* neexistoval, když se jeho provozy staly součástí n. p. *Železnobrodské sklo*, Železný Brod. V letech 1958–1978 pak *Skleněná bižuterie* působila jako samostatný národní podnik, aby nakonec znovu skončila v náručí železnobrodské společnosti.

Spojené české sklárny

Národní podnik v roce 1945 zastřešil sklárny na užitkové lisované sklo v Heřmanově Huti, Otovicích a Libochovicích. V roce 1953 z něj vznikl nový n. p. *Sklárna*, Heřmanova Huť, který roku 1958 přešel pod VHJ *Obalové a lisované sklo* se sídlem v Teplicích. Součástí stejné VHJ byly již od roku 1953 Libochovice.

Spojené sklárne

Národní podnik se sídlem v Lednických Rovních vznikl v roce 1950 vyčleněním z n. p. *Slovenské sklárne*, Bratislava (od 1946). Mezi lety 1962–1974 byly *Slovenské sklárne* součástí VHJ *Sdružení podniků užitkového skla* se sídlem v Novém Boru (od roku 1965 trust *Průmysl užitkového skla*, od 1971 oborový podnik *Užitkové sklo*), poté VHJ *Tatrasklo* ((od roku 1978 koncern *Tatrasklo*, od roku 1988 kombinát).

Spojené sklárny jablonecké

Národní podnik, ustavený v Jablonci nad Nisou roku 1946, sdružil sklárny na užitkové sklo a bižuterní polotovary v Dolním Prysku, Lučanech nad Nisou, Josefově Dole a Rýnovicích.

V roce 1949 pak pohltil n. p. *Jablonecký sklářský průmysl* se sklárnami v Jablonci nad Nisou, Janově nad Nisou, Smržovce, Albrechticích, Mšeně. V roce 1951 podnik zanikl a všechny závody přešly pod n. p. *Sklárny a rafinerie, dříve Josef Riedel*, Dolní Polubný.

Stredoslovenské sklárne

Národní podnik vznikl v roce 1950 vyčleněním z n. p. *Slovenské sklárne*, Bratislava (od 1946). Sdružoval sklárny Katarínska Huta, Zlatno, Utekáč, Málinec a od roku 1971 Poltár. Sídli postupně v Katarínské Huti (1950–1961), Zlatně (1961–1971) a nakonec Poltári (od 1971). Mezi lety 1962–1974 byly *Slovenské sklárne* součástí VHJ *Sdružení podniků užitkového skla* se sídlem v Novém Boru (od roku 1965 trust *Průmysl užitkového skla*, od 1971 oborový podnik *Užitkové sklo*), poté VHJ *Tatrasklo* (od roku 1978 koncern *Tatrasklo*, od roku 1988 kombinát)

Škrdlovice

Zvláštní pozici mezi sklárnami v Československu z hlediska organizačního začlenění zaujímala huť ve Škrdlovicích. Nejdříve byla roku 1949 znárodněna a roku 1950 začleněna pod *Ústředí lidové umělecké výroby (ÚLUV)*. Když se ÚLUV v roce 1953 stal součástí ministerstva pro místní hospodářství (jako výzkumný ústav), sklárna se změnila na jeho experimentální závod. Vedení ministerstva však vzhledem k svému zaměření o sklářství nejevilo zájem, a proto sklárnu předalo do působnosti správy podniků místního hospodářství Krajského národního výboru v Jihlavě a práce se v podstatě zastavila. Až v roce 1956 byla zařazena pod *Ústředí uměleckých řemesel (ÚUŘ)* a znovu ožila. Huť se specializovala na zhotovování výtvarně progresivního malosériového ručního hutního užitkového skla, včetně prací studentů pražské VŠUP.

Železnobrodské sklo

Národní podnik na výrobu užitkového skla, skleněné bižuterie, figurek a později též svítidel vznikl v Železném Brodě roku 1948. Roku 1951 se jeho součástí na několik let stal n. p. *Harrachovské sklárny* (1946, od roku 1958 včleněn do n. p. *Borské sklo*), o rok později i n. p. *Skleněná bižuterie* (1946, obnoven jako samostatný v roce 1958, 1978 opět zrušen a jeho závody zařazeny do *Železnobrodského skla*) společně s n. p. *Sklárna Jana Haruse* (1949, sintrovaná bižuterie, 1958–1978 součást n. p. *Skleněná bižuterie*, 1978–1979 *Železnobrodské sklo*, od 1979 k. p. *Preciosa*). V roce 1961 bylo pod železnobrodský podnik převedeno i výrobní družstvo *Maják* (1948, skleněná bižuterie). Národní podnik *Železnobrodské sklo* byl od roku 1958 součástí VHJ *Sdružení podniků jablonecké bižuterie* (od 1965 trust *Průmysl jablonecké*

bižuterie, od 1978 koncern *Jablonecká bižuterie*, od 1988 kombinát). Na státní podnik byl transformován v roce 1988.

Příloha č. 2

Archivní fondy k tématu design skla a bižuterie v období socialismu (výběr)

Česká republika

Zdroj: <https://aplikace.mvcr.cz/archivni-fondy-cr>

Sklo

Crystalex, s.p., Nový Bor (1945–1993)

Název fondu (sbírky): Crystalex, s. p., Nový Bor

Uloženo v archivu: Státní okresní archiv Most

Místo vzniku fondu (sbírky): Nový Bor (Česká Lípa, Česko)

Časový rozsah: 1945–1993

Metráž: 0 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 37,42 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor není přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): [Crystalex, s. p., Nový Bor]; Crystalex, s. p., Nový Bor

Tematický popis: výroční porady, příkazy ředitele, organizační řád, směrnice, zlepšovací návrhy, věstníky.

Archivní pomůcky: žádné archivní pomůcky

Jablonecké sklárny, Desná n. p. (1940–1990)

Název fondu (sbírky): Jablonecké sklárny Desná n. p.

Uloženo v archivu: Státní okresní archiv Most

Místo vzniku fondu (sbírky): Desná (Jablonec nad Nisou, Česko)

Časový rozsah: 1940–1990

Metráž: 0 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 26,25 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor není přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): [Jablonecké sklárny Desná n. p.]; Jablonecké sklárny Desná n. p.

Archivní pomůcky: žádné archivní pomůcky

Karlovarské sklo, n. p., Karlovy Vary – Dvory (1946–1990)

Název fondu (sbírky): Karlovarské sklo, n. p., Karlovy Vary – Dvory

Uloženo v archivu: Archiválie uložené mimo archivy v evidenci SOA Plzeň

Místo vzniku fondu (sbírky): Karlovy Vary (Česko)

Časový rozsah: 1946–1990

Metráž: 0 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 13,68 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor není přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): Karlovarské sklo, n. p., Karlovy Vary – Dvory

Tematický popis: archiválie vedení národního podniku, plány a roční zprávy, statistické výkazy, roční účetní závěrky, socialistická soutěž.

Archivní pomůcky: žádné archivní pomůcky

Krystalerie, n. p., Jablonec nad Nisou (1934–1953)

Název fondu (sbírky): Krystalerie, n. p., Jablonec nad Nisou

Uloženo v archivu: Státní okresní archiv Most

Místo vzniku fondu (sbírky): Jablonec nad Nisou

Časový rozsah: 1934–1953

Metráž: 0 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 0,99 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor není přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): Krystalerie, n. p. Jablonec n. N. 1946–1952 Jablonecké sklárny, n. p. Desná v Jizerských horách 1953

Tematický popis: vstupní bilance začleněných a konfiskovaných firem 1947, obchodní korespondence, rozpočty, výkresy výrobků a hlášení zásob 1947–1952, odběratelské účty 1934–1944, všeob. podm. 1953.

Archivní pomůcky: žádné archivní pomůcky

Libochovické sklárny, a. s., Libochovice (1913–1999)

Název fondu (sbírky): Libochovické sklárny, a. s., Libochovice

Uloženo v archivu: Státní okresní archiv Most

Místo vzniku fondu (sbírky): Libochovice (Litoměřice, Česko)

Časový rozsah: 1913–1999

Metráž: 0 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 6,01 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor není přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): [Libochovické sklárny, a. s., Libochovice]; Továrna na křišťálové sklo a sifonové láhve, Feigl a Morávek, s. r. o., Libochovice 1911–1920 Libochovické sklárny, a. s., Libochovice 1920–1945 Spojené české sklárny, n. p., Heřmanova Huť, závod Libochovice 1946–1952 Obalové a lisované sklo, n. p. Dubí, závod Libochovice 1952–1961 VHJ Ploché

sklo, n. p., Teplice, závod Libochovice 1961–1965 Sklo Union, n. p., Teplice, závod Libochovice 1965–1978 Sklo Union, koncern OBAS, k. p. Teplice, závod Libochovice 1978–1989 Sklo Union, s. p., Teplice, závod Libochovice 1989–1990 LIBS, s. p., Libochovice 1990–1992 Libochovické sklárny, a. s., Libochovice 1992–1999

Tematický popis: zápisy z poradního sboru ředitele 1982, zápisy z jednání ředitelské rady 1989–1990, příkazy ředitele 1973–1989, směrnice 1978–1993, kolektivní smlouvy 1957–1996, organizační řády 1958–1992, právní záležitosti 1984–1996, komplexní rozbor 1964–1991, ceníky 1953–1996, výkresy, vzorníky 1950–1983, tisková a obrazová dokumentace 1958–1982, účetní knihy 1913–1945, bilance výroby 1920–1946, vedení 1921–1947, zaměstnanecké záležitosti 1915–1951, majetkoprávní záležitosti 1920–1950, ekonomika 1992–1999.

Archivní pomůcky: žádné archivní pomůcky

Moravské sklárny, n. p., Květná, Strání (1950–1988)

Název fondu (sbírky): Moravské sklárny, n. p., Květná, Strání

Uloženo v archivu: Moravský zemský archiv v Brně

Místo vzniku fondu (sbírky): Květná (Strání, Uherské Hradiště, Česko), Strání

Časový rozsah: 1950–1988

Metráž: 4,38 bm zpracováno (z toho 4,38 bm inventarizováno), 0 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor je částečně přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): [Moravské sklárny, n. p., Květná]; 1950 Sklárny Květná – Karolinina huť ve Květné, n. p. 1961 Moravské sklárny, n. p., Květná 1988 Crystalex Nový Bor, s. p., sdružený podnik Moravské sklárny Květná 1990 Crystalex, s. p., závod Květná 1994 Crystalex Nový Bor, a. s.

Tematický popis: Organizační řády 1951–79, schéma 1958–89, příkazy ředitele 1976–85, 1988, podnikové předpisy 1972–89, styk s nadřízenými hospodářskými orgány 1961–79, s národními výbory 1947–87, kolektivní smlouvy 1973–86, zřizovací listiny se změnami 1949–75, reorganizace, delimitace 1949–65, rejstříkové zápisy 1949–90, převody majetku 1947–63, restituční jednání 1946–63, revizní zprávy 1948–90, roční plány 1951–81, komplexní rozbor 1970–88, statistické výkazy 1954–79, zlomky personální agendy 1935–90, pracovní iniciativa 1955–81, finanční plány 1948–77, soudobá dokumentace 1947–90. Dohledávka 2008: zjištění právních poměrů a příslušnosti bývalých majitelů 1958, připsání domu čp. 345 sklárně 1947, pojistky 1946–49, provozní plán 1948–49, plán výroby 1948, plnění plánu výroby 1946–49, budování železnice a učňovské školy 1947.

Archivní pomůcky: KRYSTÝNKOVÁ H.: MORAVSKÉ SKLÁRNY, N. P., KVĚTNÁ, STRÁNÍ (1935) 1950-1988 (1990). Inventář, 1998, s. 40, ev. č. 2212.

Obalové a lisované sklo, n. p., Teplice, z. Heřmanova Huť (1958–1965)

Název fondu (sbírky): Obalové a lisované sklo, n. p., Teplice, z. Heřmanova Huť

Uloženo v archivu: Státní oblastní archiv v Plzni

Místo vzniku fondu (sbírky): Heřmanova Huť (Plzeň-sever)

Časový rozsah: 1958–1965

Metráž: 0 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 9,92 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor není přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): [Obalové a lisované sklo, n. p., Teplice, z. Heřmanova Huť]; Obalové a lisované sklo, n. p., Teplice, z. Heřmanova Huť;

Tematický popis: vedení závodu, personální záležitosti, účetnictví, stavební plány.

Archivní pomůcky: žádné archivní pomůcky

Sbírka soudobé dokumentace – Sklo Union Teplice (1950–1995)

Název fondu (sbírky): Sbírka soudobé dokumentace – Sklo Union Teplice

Uloženo v archivu: Státní okresní archiv Most

Místo vzniku fondu (sbírky): Teplice (Česko)

Časový rozsah: 1950–1995

Metráž: 0 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 4,97 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor není přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): sbírková činnost.

Tematický popis: knihy a brožury o historii podniku, fotodokumentace výroby a výrobků, významné návštěvy, propagační materiály, katalogy, výstřižky z tisku, diapositivy, filmy.

Archivní pomůcky: žádné archivní pomůcky

Sbírka soudobé dokumentace – Železnobrodské sklo, n. p., Železný Brod (1955–1990)

Název fondu (sbírky): Sbírka soudobé dokumentace – Železnobrodské sklo, n. p., Železný Brod

Uloženo v archivu: Státní okresní archiv Most

Místo vzniku fondu (sbírky): Železný Brod (Jablonec nad Nisou, Česko)

Časový rozsah: 1955–1990

Metráž: 0 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 2,36 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor není přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): [Sbírka soudobé dokumentace – Železnobrodské sklo, n. p., Železný Brod]; Železnobrodské sklo, n. p., Železný Brod

Tematický popis: výstavy a veletrhy 1963–1988, časopis Sklář 1955–1963, časopis Sklo a bižuterie 1966–1990, historie sklářství na Železnobrodsku 1963–1988.

Archivní pomůcky: žádné archivní pomůcky

Sklárny Bohemia Poděbrady (1927–1976)

Název fondu (sbírky): Sklárny Bohemia Poděbrady

Uloženo v archivu: Polabské muzeum Poděbrady

Místo vzniku fondu (sbírky): Poděbrady (Nymburk)

Časový rozsah: 1927–1976

Metráž: 0 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 0,3 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor je přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): Sklárny Bohemia

Tematický popis: úřední korespondence, ilustrační materiál.

Archivní pomůcky: žádné archivní pomůcky

Sklárny Bohemia Poděbrady (1904–1992)

Název fondu (sbírky): Sklárny Bohemia Poděbrady

Uloženo v archivu: Státní okresní archiv Nymburk se sídlem v Lysé nad Labem

Místo vzniku fondu (sbírky): Poděbrady (Nymburk)

Časový rozsah: 1904–1992

Metráž: 0 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 42,54 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor není přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): [Poděbradské sklárny n. p. Poděbrady]; Sklárny J. Inwald Poděbrady Poděbradské sklárny, n. p. Poděbrady, Sklárny Bohemia Poděbrady

Archivní pomůcky: žádné archivní pomůcky

Sklárny Český křišťál, sdružený podnik, Chlum u Třeboně (1946–1993)

Název fondu (sbírky): Sklárny Český křišťál, sdružený podnik, Chlum u Třeboně

Uloženo v archivu: Státní oblastní archiv v Třeboni

Místo vzniku fondu (sbírky): České Budějovice (Česko), Chlum u Třeboně

Časový rozsah: 1946–1993

Metráž: 0 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 19,85 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor není přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): Sklářny Český křišťál, n. p., České Budějovice 1946–1949 Sklářny Český křišťál, n. p., Chlum u Třeboně 1950–1988 Crystalex, s. p., Nový Bor, sdružený podnik Sklářny Český křišťál, Chlum u Třeboně 1988-1993

Tematický popis: příkazy ředitele závodu 1971–1994, zápisy z porad vedení 1945–1995, sbírka předpisů závodu a informací 1972–1998, roční účetní závěrky 1946–1993, znárodnění skláren 1945–1957, delimitace majetku 1945–1957, organizační řády 1955–1991, kolektivní smlouvy 1954–1993, roční komplexní rozborů 1966–1993, personální záležitosti 1980–1988, bezpečnost práce 1977–1993, privatizace závodů Chlum, Telč, Kamenice, Lenora 1992–1993.

Archivní pomůcky: žádné archivní pomůcky

Sklárna, n. p., Heřmanova Huť (1953–1958)

Název fondu (sbírky): Sklářna, n. p., Heřmanova Huť

Uloženo v archivu: Státní oblastní archiv v Plzni

Místo vzniku fondu (sbírky): Heřmanova Huť (Plzeň-sever)

Časový rozsah: 1953–1958

Metráž: 0 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 20,2 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor není přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): [Spojené české sklárny, n. p., Heřmanova Huť]; Sklářna, n. p., Heřmanova Huť

Tematický popis: organizace, zápisy z porad, kalkulace, účetní výkazy, kolektivní smlouvy.

Archivní pomůcky: žádné archivní pomůcky

Sklárny Inwald, n. p., Teplice (1903–1979)

Název fondu (sbírky): Sklářny Inwald, n. p., Teplice

Uloženo v archivu: Státní okresní archiv Most

Místo vzniku fondu (sbírky): Teplice (Česko)

Časový rozsah: 1903–1979

Metráž: 4,2 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 1,26 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor je částečně přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): [Sklárny Inwald, n. p., Teplice]; Josef Inwald, sklárna a brusírna skla, Teplice 1862–1907 Sklářny a rafinerie Josef Inwald, a. s., Vídeň 1908–1921 Sklářny a rafinerie Josef Inwald, a. s. Praha 1921–1939 Vereinigte Böhmische Glasindustrie, A. G., Teplice 1940–

1945 Národní správa 1945 Sklářny Inwald, n. p., Teplice 1946–1958 Obalové a lisované sklo, n. p. Teplice 1958–1965 Sklounion, n. p. Teplice 1965

Tematický popis: správní vedení podniku 1946–1955, organizace závodu 1951–1956, finanční a hospodářská agenda 1938–1957, výrobní technická agenda 1945–1960, doprava a obchod 1939–1960, personální agenda 1903–1955, přihlášky válečných škod 1945, ochranné známky 1926–1979.

Archivní pomůcky: KOCOURKOVÁ K.: SKLÁŘNY INWALD, N. P. TEPLICE 1903-1960. Prozatímní inventární seznam, 1991, s. 30, ev.č. 797.

Sklárny Inwald, n. p., Teplice, závod Dobronín (1946–1950)

Název fondu (sbírky): Sklářny Inwald, n. p., Teplice, závod Dobronín

Uloženo v archivu: Moravský zemský archiv v Brně

Místo vzniku fondu (sbírky): Dobronín

Časový rozsah: 1946–1950

Metráž: 0,26 bm zpracováno (z toho 0,26 bm inventarizováno), 0 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor je přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): Sklářny Inwald, n. p., Teplice-Šanov, závod Dobronín

Tematický popis: Zajištění konfiskovaných budov pro učňovský domov, závodní jídelna a kulturní dům 1946–50, požární řád 1948, zpráva o odbytové situaci 1948, korespondence s ředitelstvím v Teplících 1948–49, dobročinný fond 1948, stavební a nestavební investice 1946-50, stavební plány 1946-49.

Archivní pomůcky: LOHNISKÁ M.: SKLÁŘNY INWALD, N. P., TEPLICE, ZÁVOD DOBRONÍN 1946-1950. Inventář, 1984, s. 11, ev. č. 850.

Sklo Bohemia, s. p. Světlá nad Sázavou (1965–1997)

Název fondu (sbírky): Sklo Bohemia, s. p. Světlá nad Sázavou

Uloženo v archivu: Státní oblastní archiv v Zámrsku

Místo vzniku fondu (sbírky): Světlá nad Sázavou (Havlíčkův Brod, Česko)

Časový rozsah: 1965–1997

Metráž: 19,03 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 1,02 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor je částečně přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): Sklářny Bohemia, n. p. Poděbrady, závod Světlá nad Sázavou Sklo Bohemia, n. p. Světlá nad Sázavou Sklo Bohemia, s. p. Světlá nad Sázavou

Tematický popis: zakládací listina, majetkoprávní věci, kolektivní smlouvy, roční rozbor. Usnesení okresního soudu v Hradci Králové o převodu části majetku na FNM z 28. 04. 1994, obchodní rejstřík /1997, 1997/, účetní závěrka /1994/, zápis o předání majetku Sklo Bohemia, s. p. nabyvateli Sklárna Josefodol s. r. o. z 01. 05.1993, převedení zemědělských pozemků na Pozemkový fond ČR /1994–1997/, zrušení živnostenského oprávnění /1995/, rozhodnutí o rušení s. p. Sklo Bohemia bez likvidace /1997/. Písemnosti z období, kdy byl podnik závodem n. p. Poděbrady.

Archivní pomůcky: KÖNIGEROVÁ: SKLÁRNY BOHEMIA N. P. PODĚBRADY, ZÁVOD SVĚTLÁ NAD SÁZAVOU 1965-1990.

Prozatímní inventární seznam, 1997, s. 9, ev.č. 8061.

Skloexport a. s. Liberec (1945–2005)

Název fondu (sbírky): Skloexport a. s. Liberec

Uloženo v archivu: Státní okresní archiv Liberec

Místo vzniku fondu (sbírky): Liberec

Časový rozsah: 1945–2005

Metráž: 0 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 27,5 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor není přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): [Skloexport a. s. Liberec]; Skloexport a. s. Liberec

Tematický popis: Seznamy akcionářů, stanovy mimořádná valná hromada, stavební dokum. liberecký zámek

Archivní pomůcky: žádné archivní pomůcky

SKLOEXPORT, československá akciová společnost pro vývoz skla, pobočka Jablonec nad Nisou (1948–1953)

Název fondu (sbírky): SKLOEXPORT, československá akciová společnost pro vývoz skla, pobočka Jablonec nad Nisou

Uloženo v archivu: Státní okresní archiv Most

Místo vzniku fondu (sbírky): Jablonec nad Nisou

Časový rozsah: 1948–1953

Metráž: 1,2 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 0 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor je přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): [SKLOEXPORT, československá akciová společnost pro vývoz skla, pobočka Jablonec nad Nisou]; Československá akciová společnost pro vývoz skla, Praha 1948

SKLOEXPORT, československá akciová společnost pro vývoz skla, pobočka Jablonec nad Nisou 1949 JABLONEX, československá akciová společnost pro vývoz jabloneckého zboží, Jablonec n. N. 1952 JABLONEX, podnik zahraničního obchodu pro vývoz jabloneckého zboží, Jablonec n. N. 1953–1989

Tematický popis: stanovy podniku 1952–1953, organizační schéma 1950–1953, směrnice a oběžníky 1949–1953, zápisy z porad 1949–1953, korespondence 1949–1953, výpisy z obchodního rejstříku 1949–1953, seznam vývozních domů 1949, nemovitosti 1949–1952, Syndikát pro perly a knoflíky 1949–1952, katalogy a zpravodaje 1949–1951

Archivní pomůcky: KOZÁK V.: SKLOEXPORT, ČESKOSLOVENSKÁ AKCIOVÁ SPOLEČNOST PRO VÝVOZ SKLA, POBOČKA JABLONEC NAD NISOU 1948–1953. Prozatímní inventární seznam, 1994, s. 40, ev. č. 651.

Sklo Union OBAS, k. p., Teplice (1978–1989)

Název fondu (sbírky): Sklo Union OBAS, k. p., Teplice

Uloženo v archivu: Státní okresní archiv Most

Místo vzniku fondu (sbírky): Teplice (Česko)

Časový rozsah: 1978–1989

Metráž: 0 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 1,87 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor není přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): Sklo union OBAS, koncernový podnik, Teplice

Tematický popis: zápisy z porad vedení 1984–1989, protokol o předání funkce ředitele 1987, kroniky BSP 1980, 1986, delimitace 1980–1981, koncepce 1986, výkazy hospodaření 1989, výzkumné zprávy 1978–1980, výroba 1981–1988.

Archivní pomůcky: žádné archivní pomůcky

Sklo Union – Obas, k. p., závod Rosice (1950–1982)

Název fondu (sbírky): Sklo Union – Obas, k. p., závod Rosice

Uloženo v archivu: Moravský zemský archiv v Brně

Místo vzniku fondu (sbírky): Rosice (Brno-venkov, Česko)

Časový rozsah: 1950–1982

Metráž: 0 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 3,78 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor není přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): 1950 Sklářny Moravia, n. p. Kyjov, závod Rosice 1965 Sklo Union Teplice, n. p., závod Rosice 1976 Sklo Union Teplice, o. p., závod Rosice 1978 Sklo Union–OBAS, k. p., závod Rosice

Tematický popis: organizační řád 1959, směrnice podnikového ředitele 1955–65, agenda ředitele závodu 1952–64, kolektivní smlouva 1969–82, pracovní iniciativa 1963–64, komplexní a technicko-ekonomické rozbory 1954–67, plány závodu 1950–78, přehledy ekonoma 1955–80.

Archivní pomůcky: žádné archivní pomůcky

Sklo Union Osvětlovací sklo, k. p. Valašské Meziříčí (1945–1993)

Název fondu (sbírky): Sklo Union Osvětlovací sklo, k. p. Valašské Meziříčí

Uloženo v archivu: Zemský archiv v Opavě

Místo vzniku fondu (sbírky): Valašské Meziříčí (Vsetín, Česko)

Časový rozsah: 1945–1993

Metráž: 0 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 84,12 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor není přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): [Českomoravské sklárny, n. p. Valašské Meziříčí; výrobní podnik se zaměřením na sklářskou výrobu] [Krásenské sklárny, n. p. Valašské Meziříčí; výrobní podnik se zaměřením na sklářskou výrobu] [Osvětlovací sklo, n. p. Valašské Meziříčí; výrobní podnik se zaměřením na sklářskou výrobu] [Osvětlovací sklo, státní podnik; výrobní podnik se zaměřením na sklářskou výrobu] [Sklo Union Osvětlovací sklo, k. p.; výrobní podnik se zaměřením na sklářskou výrobu]

Tematický popis: poměrně obsáhlý archivní fond, v němž jsou zastoupeny materiály k poválečné obnově a následné modernizaci výroby i výrobních objektů, ke zřízení světelné-technické laboratoře a vývojové dílny, dokumentace k poloautomatickým i automatickým výrobním provozům na výrobu tažených trubic, televizních baněk, reflektorových skel, termosek, osvětlovacího skla i tradiční ruční výroby. Součástí je též tzv. Fond znárodněného hospodářství, sestávající z 25 kartonů hlášení a účetních dokladů k zahraničním pohledávkám od r.1935 do r. 1945.

Archivní pomůcky: žádné archivní pomůcky

Sklo Union Teplice, n. p., z. Heřmanova Hut' (1951–1995)

Název fondu (sbírky): Sklo Union Teplice, n. p., z. Heřmanova Hut'

Uloženo v archivu: Státní oblastní archiv v Plzni

Místo vzniku fondu (sbírky): Heřmanova Hut' (Plzeň-sever)

Časový rozsah: 1951–1995

Metráž: 0 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 42,6 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor není přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): [Sklo Union Teplice, n. p., z. Heřmanova Hut']; Sklo Union Teplice, n. p., z. Heřmanova Hut'

Tematický popis: zápisy z porad, právní záležitosti, technická dokumentace strojů a výrobků, socialistická soutěž, účetnictví, statistika, ceníky.

Archivní pomůcky: žádné archivní pomůcky

Spojené české sklárny, n. p., Heřmanova Hut' (1945–1953)

Název fondu (sbírky): Spojené české sklárny, n. p., Heřmanova Hut'

Uloženo v archivu: Státní oblastní archiv v Plzni

Místo vzniku fondu (sbírky): Heřmanova Hut' (Plzeň-sever)

Časový rozsah: 1945–1953

Metráž: 0 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 8,86 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor není přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): [Spojené české sklárny, n. p., Heřmanova Hut']; Spojené české sklárny, n. p., Heřmanova Hut'

Tematický popis: vedení podniku, kontrola, právní záležitosti, zlepšovací návrhy, investice, účetnictví, statistika, ceníky.

Archivní pomůcky: žádné archivní pomůcky

Ústav bytové a oděvní kultury, Praha (1949–1972)

Název fondu (sbírky): Ústav bytové a oděvní kultury, Praha

Uloženo v archivu: Národní archiv

Místo vzniku fondu (sbírky): Praha (Česko)

Časový rozsah: 1949–1972

Metráž: 0 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 3,2 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor je přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): Textilní tvorba (1949–1958); Ústav bytové a oděvní kultury (od 1959)

Tematický popis: majetkoprávní záležitosti, národní správy, delimitace, začleňování podniků, převody nemovitostí, organizační záležitosti, organizační řády, statuty, materiály jednotlivých sekcí, VTS-RVHP

Archivní pomůcky: žádné archivní pomůcky

Ústředí lidové umělecké výroby (1928–1999) / Ústředí lidové umělecké výroby (1953–1995)

Název fondu (sbírky): Ústředí lidové umělecké výroby

Uloženo v archivu: Archiv Národního muzea

Místo vzniku fondu (sbírky): Praha (Česko)

Časový rozsah: 1953-1995

Metráž: 0 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 47,25 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor je částečně přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): [Ústředí lidové umělecké výroby; ÚLUV]; Ústředí lidové umělecké výroby – veřejnoprávní korporace, založená právní normou v podobě celostátně platného zákona – dekretem prezidenta republiky Edvarda Beneše (ze dne 27. 10. 1945, ve Sbírce zákonů pod č. 110, částka 49 ze dne 7. 11. 1945). Svaz československého díla se v roce 1948 usnesl sloučit s nově vzniklým ÚLUV bez likvidace. Tím přešel veškerý majetek včetně Domu uměleckého průmyslu na Národní třídě do vlastnictví této korporace. ÚLUV převzalo SČSD včetně zaměstnanců, majetku, dluhů a povinností pokračovat v rozvíjení jeho základních funkcí. Povinně se v něm organizovali výrobci a domácí pracovníci, kterým mělo ÚLUV mj. poskytovat levný provozní úvěr. V roce 1949 došlo ke sloučení nakladatelství Družstevní práce s nakladatelstvím Svazu bojovníků Mír, zatímco Krásná jizba zůstala trvale začleněna do ÚLUV. Po roce 1948 byl ÚLUV jediná veřejná instituce, která se snažila řemesla a řemeslníky zachránit. Rychle byly vytvářeny vzorkové dílny, do nichž byli znovu získáváni ti, kdo v předválečných letech pracovali pro Svaz československého díla, Krásnou jizbu a Družstevní práci. Díky tomuto úsilí přežily ve svých regionech řemeslnické rodové dynastie. V roce 1956 byla bohužel veřejnoprávní korporace Ústředí lidové a umělecké výroby transformována podle zákona č. 56/1957 na instituci Ústředí lidové umělecké výroby, jejíž působnost byla zúžena pouze na ochranu a rozvoj lidové umělecké výroby. Zrodila se zde však zajímavá spolupráce mezi etnografy, designéry, výrobou a obchodem.

Ústředí uměleckých řemesel (1957–1996)

Název fondu (sbírky): Ústředí uměleckých řemesel

Uloženo v archivu: Státní oblastní archiv v Praze

Místo vzniku fondu (sbírky): Praha (Česko)

Časový rozsah: 1957–1996

Metráž: 0 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 10,85 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor není přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): [Ústředí uměleckých řemesel]; Ústředí uměleckých řemesel, Myslíkova 6, Praha 2, IČO 00023043, 1958–1993 Ústředí uměleckých řemesel v likvidaci, 1993–2013

Tematický popis: zprávy o činnosti, komplexní rozbor, pamětní kniha, akce Barnabitky, stavební deníky, komise MK ČSR pro prověřování mistrů a pracovníků uměleckého řemesla, diplom, zakázky a storna, majetkové podstaty, nájemní smlouvy, kontrolní akce

Archivní pomůcky: žádné archivní pomůcky

VHJ Obalové a lisované sklo, Dubí

Uloženo v archivu: Státní okresní archiv Most

Místo vzniku fondu (sbírky): Dubí (Teplice, Česko)

Časový rozsah: 1947–1966

Metráž: 0 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 4,94 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor není přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): [VHJ Obalové a lisované sklo, Dubí]; VHJ Obalové a lisované sklo Dubí

Tematický popis: zápisy z porad 1957–1964, pokyny VHJ 1958–1965, organizační schéma 1958–1965, organizační řady 1958–1964, právní záležitosti 1958–1966, ekonomika 1958–1964, plánování 1957–1965, technický rozvoj 1950–1964, výroba 1959–1964. Závod Ústecké sklárny 1947–1963 (situační plány, rekonstrukce závodu). Závod Rudolfova huť 1961–1965 (geologický průzkum, investiční záměr).

Archivní pomůcky: žádné archivní pomůcky

Železnobrodské sklo, n. p., Železný Brod (1941–2003)

Název fondu (sbírky): Železnobrodské sklo, n. p., Železný Brod

Uloženo v archivu: Státní okresní archiv Most

Místo vzniku fondu (sbírky): Železný Brod (Jablonec nad Nisou, Česko)

Časový rozsah: 1941–2003

Metráž: 0 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 40,64 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor není přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): [Jablonecká bižuterie, k. p., Jablonec nad Nisou; Jablonecká bižuterie, koncern, Jablonec nad Nisou; výrobní podnik bižuterie] [JABLONEX Group, a. s., Jablonec

nad Nisou; prodej bižuterie] [Železnobrodské sklo, a. s., Železný Brod; Výroba bižuterie a skla.]
[Železnobrodské sklo, n. p., Železný Brod; výrobní podnik skla a bižuterie]

Tematický popis: majetkové záležitosti 1948–1968, národní správy začleněných podniků 1949–1953, organizační řády 1951–1974, ceníky 1953–1976, bilance 1948–1975, patenty 1959–1992, technická dokumentace 1941–1976, komplexní rozborů 1964–1990, porady vedení 1984–1989, propagační materiály 1948–2003, normy 1965–2001 aj.

Archivní pomůcky: žádné archivní pomůcky

Bižuterie

Bižuterie, k. p., Jablonec nad Nisou (1921–2003)

Název fondu (sbírky): Bižuterie, k. p., Jablonec nad Nisou

Uloženo v archivu: Státní okresní archiv Most

Místo vzniku fondu (sbírky): Jablonec nad Nisou (Česko)

Časový rozsah: 1921–2003

Metráž: 0 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 67,87 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor není přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): [Bižuterie, a. s., Jablonec nad Nisou; výrobní podnik bižuterie] [Bižuterie, k. p., Jablonec nad Nisou; výrobní podnik bižuterie] [Bižuterie, kombinátní podnik, Jablonec nad Nisou; výrobní podnik bižuterie] [Bižuterie, n. p., Jablonec nad Nisou; výrobní podnik bižuterie] [Bižuterie, s. p., Jablonec nad Nisou; výrobní podnik bižuterie] [Jablonecká bižuterie, n. p., Jablonec nad Nisou; výrobní podnik bižuterie]; 136 firem pod národní správou 1945–1949 Kovová bižuterie, n. p., JBC + Preciosa, n. p., JBC 1.1.1946–31.12.1952

Tematický popis: zakládací listiny a statuty 1958–1989, vývojová schémata 1947–1990, instrukce ředitele 1958–1990, porady vedení 1977–1990, kolektivní smlouvy 1958–1990, komplexní rozborů 1958–1989, hlavní knihy 1981–1990, personální záležitosti 1958–1990, exportní korespondence 1946–1950, novinové výstřižky 1958–1988, brožury a knihy 1921–1967, propagační materiály 1954–1990, vzorníky, návrhy, technologické a pracovní postupy atd.

Archivní pomůcky: žádné archivní pomůcky

Centroflor, n. p., Dolní Poustevna (1940–2000)

Název fondu (sbírky): Centroflor, n. p., Dolní Poustevna

Uloženo v archivu: Státní okresní archiv Most

Místo vzniku fondu (sbírky): Dolní Poustevna (Dolní Poustevna, Děčín, Česko)

Časový rozsah: 1940–2000

Metráž: 0 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 11,76 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor není přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): [Centroflor, spojené továrny umělých květin, n. p., Dolní Poustevna]; součást VHJ Průmysl jablonecké bižuterie, o. p., Jablonec nad Nisou od 1.1.1965 součást Jablonecké bižuterie, k. p., Jablonec nad Nisou od 1.1.1978 Centroflor, s. p., Děčín od 1.2.1990 Centroflor s r. o., Velký Šenov 1996

Tematický popis: písemnosti předchůdců a začleněných firem 1914–1950, účetní deník 1940–1942, soupisy pohledávek 1945–1955, organizační řády 1950–1966, příkazy ředitele 1953–1966, kolektivní smlouvy 1954–1973, propagační materiály a vzorníky 1965–1971, účetní závěrky 1992–1995, technická dokumentace 1950–1951 aj.

Archivní pomůcky: žádné archivní pomůcky

Jablonecká bižuterie, k. p., Jablonec nad Nisou (1958–1990)

Název fondu (sbírky): Jablonecká bižuterie, k. p., Jablonec nad Nisou

Uloženo v archivu: Státní okresní archiv Most

Místo vzniku fondu (sbírky): Jablonec nad Nisou (Česko)

Časový rozsah: 1958–1990

Metráž: 0 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 21,18 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor není přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): [Jablonecká bižuterie, k. p., Jablonec nad Nisou; Jablonecká bižuterie, koncern, Jablonec nad Nisou; výrobní podnik bižuterie] [Jablonecká bižuterie, s. p., Jablonec nad Nisou; výrobní podnik bižuterie] [Průmysl jablonecké bižuterie, Jablonec nad Nisou; výrobní podnik bižuterie] [Sdružení podniků jablonecké bižuterie, Jablonec nad Nisou; výrobní podnik bižuterie]

Tematický popis: Porady vedení 1959–1989, podnikové normy a příkazy 1959–1989, zřizovací listiny 1958–1990, delimitace 1963–1990, komplexní rozbor hospodaření 1958–1989, kolektivní smlouvy 1959–1990, výstavy a propagace 1965–1980, revize a prověrky 1973–1980, oborový časopis Sklo a bižuterie 1966–1990, normy, normalizace 1963–1990.

Archivní pomůcky: žádné archivní pomůcky

Jablonecké sklárny, Desná n. p. (1940–1990)

Název fondu (sbírky): Jablonecké sklárny Desná n. p.

Uloženo v archivu: Státní okresní archiv Most

Místo vzniku fondu (sbírky): Desná (Jablonec nad Nisou, Česko)

Časový rozsah: 1940–1990

Metráž: 0 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 26,25 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor není přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): [Jablonecké sklárny Desná n. p.]; Jablonecké sklárny Desná n. p.

Archivní pomůcky: žádné archivní pomůcky

JABLONEX, podnik zahraničního obchodu, Jablonec nad Nisou (1949–1991)

Název fondu (sbírky): JABLONEX, podnik zahraničního obchodu, Jablonec nad Nisou

Uloženo v archivu: Státní okresní archiv Most

Místo vzniku fondu (sbírky): Jablonec nad Nisou (Česko)

Časový rozsah: 1949–1991

Metráž: 0 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 32,39 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor není přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): [JABLONEX, podnik zahraničního obchodu pro vývoz jabloneckého zboží, Jablonec nad Nisou]; JABLONEX, československá a. s. pro vývoz jabloneckého zboží, Jablonec nad Nisou 1952–1953 JABLONEX, akciová společnost pro zahraniční obchod, Jablonec nad Nisou 1989

Tematický popis: porady vedení 1962–1989, ochranné známky a patenty 1952–1989, komplexní rozbor 1958–1989, pojišťovací a rámcové smlouvy 1958–1989, evidence zákazníků 1982–1989, vyznamenání a diplomy 1955–1989, zpravodaje a časopisy 1957–1989, diplomové práce pracovníků PZO Jablonex 1963–1989.

Archivní pomůcky: žádné archivní pomůcky

Kovová bižuterie, n. p., Jablonec nad Nisou (1900–1953)

Název fondu (sbírky): Kovová bižuterie, n. p., Jablonec nad Nisou

Uloženo v archivu: Státní okresní archiv Most

Místo vzniku fondu (sbírky): Jablonec nad Nisou (Česko)

Časový rozsah: 1900–1953

Metráž: 0 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 15 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor není přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): [Kovová bižuterie, n. p., Jablonec nad Nisou]; Společná národní správa podniků pro výrobu jablonecké bižuterie, Jablonec n. N. 1947–1948 Jablonecká bižuterie, n. p., Jablonec n. N. 1953

Tematický popis: písemnosti 136 zkonfiskovaných a znárodněných výrobců bižuterie 1900–1950, oběžníky 1947–1952, seznamy a evidenční listy zaměstnanců 1946–1953, ceníky 1950, patenty 1949, hlavní kniha 1949, ukázky vzorů 1949–1952, závodní časopis 1949.

Archivní pomůcky: žádné archivní pomůcky

Liberecké výstavní trhy a. s. Liberec (1956–2011)

Název fondu (sbírky): Liberecké výstavní trhy a. s. Liberec

Uloženo v archivu: Státní okresní archiv Liberec

Místo vzniku fondu (sbírky): Liberec (Česko)

Časový rozsah: 1956–2011

Metráž: 0 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 10 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor není přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): [Liberecké výstavní trhy; LVT Liberec; instituce zajišťující veřejnou kulturní produkci]; Liberecké výstavní trhy – výstavní výbor Liberec, Liberecké výstavní trhy a.s.

Tematický popis: fotografie, plakáty, návštěvní knihy, účetnictví, výroční zprávy, výkazy, výstavy atd.

Archivní pomůcky: žádné archivní pomůcky

Preciosa, s. p. Jablonec nad Nisou (1948–1991)

Název fondu (sbírky): Preciosa, s. p. Jablonec nad Nisou

Uloženo v archivu: Archiválie uložené mimo archivy v evidenci SOA Litoměřice

Místo vzniku fondu (sbírky): Jablonec nad Nisou (Česko)

Časový rozsah: 1948–1991

Metráž: 0 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 44,54 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor není přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): Preciosa n. p. do r. 1952 Jablonecká bižuterie do r. 1958 Brusírný kamenů do r. 1966 Preciosa, s. p. závod 1, 1970–1991 Preciosa n. p. do r. 1977 Preciosa k. p. do r. 1989 Preciosa s. p. do 31. 3. 1991

Tematický popis: řízení společnosti, roční účetní uzávěrky, roční statistické výkazy, roční výkazy o hospodaření, IGŘ, právní záležitosti, propagační materiály, zápisy z porad vedení, podniková kontrola, komplexní rozbor, kolektivní smlouvy, PO/BOZ.

Archivní pomůcky: žádné archivní pomůcky

Sbírka soudobé dokumentace – Železnobrodské sklo, n. p., Železný Brod (1955–1990)

Název fondu (sbírky): Sbírka soudobé dokumentace – Železnobrodské sklo, n. p., Železný Brod

Uloženo v archivu: Státní okresní archiv Most

Místo vzniku fondu (sbírky): Železný Brod (Jablonec nad Nisou, Česko)

Časový rozsah: 1955–1990

Metráž: 0 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 2,36 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor není přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): [Sbírka soudobé dokumentace – Železnobrodské sklo, n. p., Železný Brod]; Železnobrodské sklo, n. p., Železný Brod

Tematický popis: Výstavy a veletrhy 1963–1988, časopis Sklář 1955–1963, časopis Sklo a bižuterie 1966–1990, historie sklářství na Železnobrodsku 1963–1988.

Archivní pomůcky: žádné archivní pomůcky

Skleněná bižuterie, n. p., Jablonec nad Nisou (1919–1959)

Název fondu (sbírky): Skleněná bižuterie, n. p., Jablonec nad Nisou

Uloženo v archivu: Státní okresní archiv Most

Místo vzniku fondu (sbírky): Jablonec nad Nisou (Česko)

Časový rozsah: 1919–1959

Metráž: 0 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 1,07 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor není přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): [Skleněná bižuterie, n. p., Jablonec nad Nisou] [Skleněná bižuterie, n. p., Jablonec nad Nisou, závody Smržovka, Nová Ves, Rádlo, Jablonec nad Nisou, Hraničná] [Železnobrodské sklo, n. p., Železný Brod; výrobní podnik skla a bižuterie]

Tematický popis: písemnosti předchůdců, resp. bižuterních firem začleněných do národního podniku z Jablonce nad Nisou, Lučan nad Nisou, Smržovky, Rychnova, Dolního Maxova, Hraničné, Rádla, Rýnovic, Bílé Třemešné, Maršovic, Janova nad Nisou, Desné, Jabloneckých Pasek, Rychnova, Polubného, Mšena nad Nisou, Tanvaldu. Živnostenské listy, pozemnostní archy, výpisy z obchodního rejstříku, snímky katastrálních map, výměry k národní správě, převzetí firem národním podnikem.

Archivní pomůcky: žádné archivní pomůcky

Spojené sklárny jablonecké, n. p., Jablonec nad Nisou (1945–1956)

Název fondu (sbírky): Spojené sklárny jablonecké, n. p., Jablonec nad Nisou

Uloženo v archivu: Státní okresní archiv Most

Místo vzniku fondu (sbírky): Jablonec nad Nisou (Česko)

Časový rozsah: 1945–1956

Metráž: 0 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 1,54 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor není přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): Spojené sklárny jablonecké n. p. Jablonec n. N. 1946

Tematický popis: tuzemská a zahraniční korespondence 1947–1950, bankovní výpisy 1949–1950, technický rozvoj výroby 1949, stavy zahraničního odběru zboží 1949, kursové rozdíly u zahraničních odběratelů a sumáře zahraničních a tuzemských odběratelů 1950, kniha inventur 1945, rozvaha pohledávek 1956.

Archivní pomůcky: žádné archivní pomůcky

Tofa n. p. Jablonec nad Nisou (1926–1955)

Název fondu (sbírky): Tofa n. p. Jablonec nad Nisou

Uloženo v archivu: Státní okresní archiv Jablonec nad Nisou

Místo vzniku fondu (sbírky): Jablonec nad Nisou (Česko)

Časový rozsah: 1926–1955

Metráž: 0 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 0,24 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor není přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): [František Mittner Rokytnice nad Jizerou; (1926–1951); výrobní podnik zaměřený na výrobu dřevěných a papírových hraček] [Tofa n. p. Jablonec nad Nisou; (1945–1955); výrobní podnik zaměřený na výrobu dřevěných a papírových hraček]; Tofa n. p. Jablonec nad Nisou

Tematický popis: směrnice vedení, právní záležitosti, ekonomika 1945–55, písemnosti předchůdce podniku-firmy František Mittner Dolní Rokytnice nad Jizerou (písemnosti z let 1926–51).

Archivní pomůcky: žádné archivní pomůcky

Tofa, s. p. Semily (1948–1993)

Název fondu (sbírky): Tofa, s. p. Semily

Uloženo v archivu: Státní oblastní archiv v Zámrsku

Místo vzniku fondu (sbírky): Semily (Česko)

Časový rozsah: 1948–1993

Metráž: 30,1 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 0,35 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor je částečně přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): [TOFA, n. p. Semily; ([1951] – [1990]); tovární výroba dřevěných a papírových hraček] [TOFA, s. p. Semily; ([1989] – [1992]); tovární výroba dřevěných hraček]

Tematický popis: ředitelské rady /1958–1959/, porady vedení /1959–1991/, dozorčí rada /1990/, směrnice a příkazy ředitele /1956–1961/, významné události /1958–1959/, komise, poradní orgány ředitele /1958–1990/, FKSP /1980–1989/, privatizační podklady /1988–1990/, organizační normy /1972–1988/, právní předpisy a spisy /1965–1990/, delimitace /1952–1988/, koncepce odbytu /1977–1988/, rozbor roční /1951–1992/, úvěrování /1980 –1990/, plány GŘ /1977–1987/, plán investiční výstavby /1957–1982/, dopravní řády /1987–1989/, evidence ZN /1956–1979/, ochranné známky /1960–1968/, mzdové a platové předpisy /1974–1989/, socialistická soutěž /1969 –1981/, kolektivní smlouvy /1970–1992/, výkazy úrazovosti /1969–1990/, cenové výměry /1971–1989/, ceníky /1960–1985/, závodní učňovské zkoušky /1967–1982/, předpisy jakosti /1976–1989/, metrologie /1980–1989/, dokumentace významných výročí /1971–1989/, projekt KSŘJ /1980 - 1988/. Písemnosti k likvidaci s. p. /1993–2000/. Příkazy ředitele, znalecké posudky, privatizační projekt, restituce.

Archivní pomůcky: SOUKUP M.: TOFA S.P. SEMILY 1951-1992.

Prozatímní inventární seznam, 1994, s. 5, ev. č. 1218.

Železnobrodské sklo, n. p., Železný Brod (1941–2003)

Název fondu (sbírky): Železnobrodské sklo, n. p., Železný Brod

Uloženo v archivu: Státní okresní archiv Most

Místo vzniku fondu (sbírky): Železný Brod (Jablonec nad Nisou, Česko)

Časový rozsah: 1941–2003

Metráž: 0 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 40,64 bm nezpracováno

Přístupnost: Archivní soubor není přístupný pro nahlížení

Původce fondu (sbírky): [Jablonecká bižuterie, k. p., Jablonec nad Nisou; Jablonecká bižuterie, koncern, Jablonec nad Nisou; výrobní podnik bižuterie] [JABLONEX Group, a. s., Jablonec nad Nisou; prodej bižuterie] [Železnobrodské sklo, a. s., Železný Brod; Výroba bižuterie a skla.] [Železnobrodské sklo, n. p., Železný Brod; výrobní podnik skla a bižuterie]

Tematický popis: majetkové záležitosti 1948–1968, národní správy začleněných podniků 1949–1953, organizační řády 1951–1974, ceníky 1953–1976, bilance 1948–1975, patenty 1959–1992, technická dokumentace 1941–1976, komplexní rozborů 1964–1990, porady vedení 1984–1989, propagační materiály 1948–2003, normy 1965–2001 aj.

Archivní pomůcky: žádné archivní pomůcky

Slovenská republika

Zdroj: <https://www.minv.sk/?statne-archivy-na-slovensku>

Sklo

Slovenský národní archiv

Fond 3984 – Keramické a sklárske závody na Slovensku

Fond 4115 – Sklárske výskumné a obchodné centrum, š.p. Trenčín

Fond 4707 – Slovenský výbor odborového zväzu pracovníkov chemického, papierenského, sklárskeho priemyslu a tlače

Štátny archív v Banskej Bystrici

Pracoviště: Banská Bystrica, Banská Štiavnica, Kremnica, Lučenec, Rimavská Sobota, Veľký Krtíš, Zvolen

Příloha č. 3

Literatura k tématu design skla a bižuterie v období socialismu (výběr)

Knihy, sborníky, výroční tisky, výstavní katalogy, průvodci expozicemi a sbírkami

Sklo

ADLEROVÁ, Alena. *2. mezinárodní výstava skla a porcelánu JABLONEC '76*. Jablonec nad Nisou, 1976.

ADLEROVÁ, Alena. *Adolf Matura*. Sklounion: Teplice, b. d.

ADLEROVÁ, Alena. *Alois Metelák: sklo z let 1924–1963*. Praha: Národní galerie, 1963.

ADLEROVÁ, Alena. *Böhmiskt glas*. Stockholm: Konstindustrimuseet, 1973.

ADLEROVÁ, Alena. *České užité umění 1918–1938*. Praha: Odeon, 1983.

ADLEROVÁ, Alena. *České lisované sklo*. Gottwaldov: OGVU, 1972.

ADLEROVÁ, Alena. *František Pečený*. Sklounion: Teplice, b. d.

ADLEROVÁ, Alena. *František Vízner – Sklo 1961–1971*. Praha: Výstavní síň Fronta, 1971.

ADLEROVÁ, Alena. *Jiří Brabec*. Sklounion: Teplice, b. d.

ADLEROVÁ, Alena. *Karel Wünsch – Sklo z let 1959–1984*. Kamenický Šenov: Sklářské muzeum v Kamenickém Šenově, 1985.

ADLEROVÁ, Alena. *Ludvika Smrčková – Sklářské dílo*. Praha: Národní galerie v Praze, 1983.

ADLEROVÁ, Alena. *Oldřich Lípa – práce ve skle*. Ostrov nad Ohří: Galerie umění, 1971.

ADLEROVÁ, Alena. *Pavel Pánek*. Teplice: Sklounion, b. d.

ADLEROVÁ, Alena. *Rudolf Jurníkl*. Teplice: Sklounion, b. d.

ADLEROVÁ, Alena. *Sklo severočeských výtvarníků*. Praha: Svaz československých výtvarných umělců, 1969.

ADLEROVÁ, Alena. *Současné sklo*. Praha: Odeon, 1979.

ADLEROVÁ, Alena. *Václav Zajíc*. Teplice: Sklounion, b. d.

ADLEROVÁ, Alena. *Vratislav Šotola*. Teplice: Sklounion, 1981,

ADLEROVÁ, Alena, LANGHAMER, Antonín. *Jitka Forejtová: sklo 1984-1996*. Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 1996.

ADLEROVÁ, Alena, ŠINDELÁŘ, Dušan. *České lisované sklo, III. bienále průmyslového návrhu*. Gottwaldov: Oblastní galerie výtvarného umění, 1972.

ARNOŠT, František. *České sklo: historie českého skla a současnost v oborovém podniku Crystalex Nový Bor*. Nový Bor: Crystalex, 1985.

- BAŽANTOVÁ, Jitka. *Sklo ze Mstišova 1956–1964*. Teplice: Regionální muzeum v Teplicích, 2019. ISBN 978-80-85321-87-6.
- BENEŠOVÁ, Emilie, ŠIMŮNKOVÁ, Karolínka. *EXPO' 58*, Praha: Národní archiv, 2008.
- BERGMANOVÁ, Marie. *Bruselský sen*. Praha: Arbor Vitae, 2008.
- BEVAN JONES, Robert, PAŘÍK, Jindřich. *Beránek & Škrdlovice. Legends of Czech Glass*. London: Mark Hill Publishing, 2014. ISBN 978-0-9552865-9-9.
- Böhmischer Kristall*. Praha: Rapid, 1964.
- BRYCHTA, Jaroslav, VOLF, Miloš B. *Živé sklo*. Praha: SNTL, 1977.
- BRZOŇ, Zdeněk. *100 let sklářství v Josefodole*. Světlá nad Sázavou: Sklárný Bohemia, 1961.
- BUECHNER, Thomas. *Czechoslovakian Glass*, Corning: The Corning Museum of Glass, New York: Dover Publications, 1981.
- BUECHNER, Thomas, VON SALDERN, Axel. *Glass 1959 – Special Exhibition of International Contemporary Glass*. Corning: Corning Museum of Glass, 1959.
- ČEPELÁKOVÁ Zdeňka. *Václav Plátek – gemmy, sklo, kresby*. Karlovy Vary: Galerie umění Karlovy Vary, 1991.
- DINKA, Pavol, TIMKO, Eduard. *Rovnianske srdce vpísané do skla*. Lednické Rovne: RONA, 2017. ISBN 978-0-9552865-9-9.
- DRAHOTOVÁ, Olga (ed.). *Historie sklářské výroby v českých zemích I*. Praha: Academia, 2005. ISBN 80-200-1287-7.
- DRAHOŇOVSKÝ, Jiří. *Bohemian Crystal*. Liberec: Glassexport Liberec, 1966.
- EICHLER, TOMÁNEK, *70 let sklárny Flora*. Nový Bor: Crystalex, 1983.
- FIALA, V. *Naše současné výtvarné umění*. Praha: Nakladatelství československých výtvarných umělců, 1955.
- FRANC, Josef. *115 let sklářské školy v Novém Boru*. Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 1985.
- František Vízner: sklo 1951–2001*. Žďár nad Sázavou: František Vízner, 2001. ISBN 80-238-7553-1.
- GELNAR, Michal. *Výstava tvorby Jaromíry Lipské-Strakové*. Nový Bor, 1976.
- GRISA, Miroslav. *Rudolfova huť v Dubí*. Dubí u Teplic: Avirunion, 2006. ISBN 80-86971-15-5.
- HEJRALOVÁ, Petra, LANGHAMER, Antonín. *Katalog sbírky skla a bižuterie Městského muzea v Železném Brodě*. Železný Brod: Město Železný Brod, 2015. ISBN 978-80-260-8563-8.
- HARTMANN, Antonín. *Bohemia Glass Škrdlovice*. Ústředí uměleckých řemesel, 1989.

- HARTMANN, Antonín. *Škrdlovické sklo*. Praha: Novinář, 1986.
- HETEŠ, Karel. *The Bohemian Glass*. Praha: Glassexport, 1954.
- HETEŠ, Karel. *Sklo borských výtvarníků*. Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou, 1964.
- HETEŠ, Karel. *Současné sklo. Deset let práce československých výtvarníků*. Liberec: Severočeské muzeum, 1955.
- HILL, Mark. *Hi Sklo Lo Sklo. Post War Czech Glass Design*. London: Mark Hill Publishing, 2008. ISBN 978-0-9552865-3-7.
- HILL, Mark. *SKLO. Czech Glass Design from the 1950s–70s*. London: Mark Hill Publishing, 2017. ISBN 978-0-9929689-2-2.
- HLAVEŠ, Milan. *Skleněné figurky*. Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 1998.
- HLAVEŠ, Milan. *Vratislav Šotola*. Praha: Uměleckoprůmyslové muzeum, 2002.
- HLAVEŠ, Milan, HLUBUČEK, Martin (eds). *SKLO.STO.BROD. Železný Brod: SUPŠ sklářská*, 2021, ISBN 978-80-270-8847-8.
- HNIKOVÁ, Dagmar. *Böhmisches Glass*. Bern: Hallwag, 1974.
- HLODÁK, Pavol, KRIŽÁNI, Július. *Krásy slovenského skla*. Kalinovo: Keramat, 2015. ISBN 978-80-971599-2-4.
- HOLEŠOVSKÝ, Karel. *František Vizner – sklo*. Praha: Fortuna, 1994.
- HOLEŠOVSKÝ, Karel. *Tvář: intaglie a medaile Jiřího Harcuby*. Brno: Moravská galerie v Brně, 1988.
- HOLEŠOVSKÝ, Karel. *Zasloužilý umělec Jaroslav Svoboda*. Brno: Moravská galerie, 1985.
- HOROVÁ, Anděla (red.). *Nová encyklopedie českého výtvarného umění A–M, N–Ž*. Praha: Academia, 1995. ISBN 80-200-0536-6.
- HOLUBOVÁ, Miloslava. *Ludvika Smrčková*. Praha: Nakl. čsl. výtvarných umělců, 1961.
- CHALUPA, Josef. *Jan Beránek – sklo*. Brno: Český fond výtvarných umění, 1988.
- JACKSON, Lesley. *20th Century factory glass*. London: Mitchell Beazley, 2000. ISBN 1- 5732-267-3.
- JECH, Arnošt. *60 let sklárny v Kamenickém Šenově*. Nový Bor, 1965.
- Jiří Šuhájek: *Sklo-kresby: Výběr sklářské tvorby 1974–1984*. Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 1984.
- Jozef Soukup a jeho žáci*. Praha: SČVU, 1982.
- KAFKA, Vladimír. *75 rokov Spojené sklárne, n. p., Lednické Rovné*. Lednické Rovne, 1967.
- KAPUSTA, Jan. *Sklo Aloise a Luboše Meteláka a tradice sklářství na Prosečsku*. Polička: Městské muzeum a galerie, 1974.

- KÁBA, Arnošt, MEDKOVÁ, Jiřina. *Sklářství na Vysočině*. Jihlava: Muzeum Vysočiny, 1972.
- KIRSCH, Roland (ed.), *Historie sklářské výroby v českých zemích II/1*. Praha: Academia, 2003. ISBN 80-200-1069-6.
- KIRSCH, Roland (ed.), *Historie sklářské výroby v českých zemích II/2*. Praha: Academia, 2003. ISBN 80-200-1104-6.
- KLEVETOVÁ, Vladimíra. *100 let sklárny v Poděbradech*. Poděbrady: Polabské muzeum, 1976.
- KLIVAR, Miroslav. *Ladislav Oliva – Sklo*. Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 1987.
- KLIVAR, Miroslav. *Jiří Šuhájek – Sklo, kresby*. Nový Bor: Sklářské muzeum v Novém Boru, 1985.
- KLIVAR, Miroslav. *Průmyslové návrhářství – průmyslové výtvarnictví*. Praha: ÚBOK, 1969.
- KLIVAR, Miroslav. *Václav Hanuš – Sklo*. Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 1987.
- KNOBLOCH, Iva, VONDRÁČEK, Radim (eds.). *Design v českých zemích 1900–2000*. Praha: Academia a Uměleckoprůmyslové museum, 2016. ISBN 978-80-200-2612-5.
- KOL. *I. mezinárodní výstava skla a porcelánu JABLONEC 73*. Jablonec nad Nisou, 1973.
- KOL. *10 let Výzkumného ústavu užitkového skla v Novém Boru*. Nový Bor: Výzkumný ústav užitkového skla, 1969.
- KOL. *15 let národního podniku Železnobrodské sklo*. Železný Brod, 1963
- KOL. *80 rokov sklárskej výroby v Lednických Rovniach*. Lednické Rovne, 1973.
- KOL. *120 Years, Lednické Rovne*. Lednické Rovne: RONA, 2012.
- KOL. *140 let sklářské školy Nový Bor*. Nový Bor: VOŠ a SŠ, 2010. ISBN 978-80-254-8748-8.
- KOL. *Antonie Jankovcová*. Nový Bor: Sklářské muzeum v Novém Boru, 1987.
- KOL. *Bohemia Glassworks Poděbrady*. Poděbrady: Sklářny Bohemia Poděbrady, 1966.
- KOL. *Bohemian Crystal*. Praha: Rapid, 1964.
- KOL. *Bohemian Glass only from Czechoslovakia / EXPO 67*. Praha, 1967.
- KOL. *Bohumil Čabla – Sklo*. Nový Bor: Sklářské muzeum v Novém Boru, 1986.
- KOL. *Böhmisches Glas 1700–1950. VI*. Passau: Passauer Glassmuseum, 1995.
- KOL. *České sklo ze sbírek Západočeského muzea v Plzni*. Plzeň: Západočeské muzeum, 1984.
- KOL. *Československá expozice na XI. trienále v Miláně*. Praha, 1957.
- KOL. *Čechoslovackoje steklo*. Praha, 1950.
- KOL. *Československé sklo 84*. Praha: Ministerstvo kultury ČSR, 1984.
- KOL. *České lisované sklo. III. celostátní sympóziium průmyslového návrhu*. Gottwaldov: Oblastní galerie výtvarného umění, 1972.
- KOL. *Český křišťál n. p., Chlum u Třeboně*. Chlum u Třeboně, 1966.

KOL. *Desať rokov pracovných úspechov slovenského sklárkeho priemyslu 1972–1982*. Trnava: Tatraslo, 1983.

KOL. *Deset let Výzkumného ústavu užitého skla v Novém Boru 1960–1970*. Nový Bor: Výzkumný ústav užitého skla, 1970.

KOL. *Emanuel Beránek – sklo*. Nový Bor: Sklářské muzeum v Novém Boru, 1972.

KOL. *Emanuel Beránek*. Nový Bor: Sklářské muzeum, 1994.

KOL. *Filip – Hlava – Matura*. Plzeň: Západočeské muzeum, 1963.

KOL. *Harrachov Glassworks Czechoslovakia*. Harrachov, 1970.

KOL. *JABLONEC '79*. Jablonec nad Nisou, 1979.

KOL. *Jiří Šuhájek*. Nový Bor: Sklářské muzeum, 1989.

KOL. *Josef Rozinek*. Nový Bor: Sklářské muzeum, 1971.

KOL. *Ludvika Smrčková: dílo 1923–1963*. Kladno: Okresní muzeum v Kladně, 1963.

KOL. *L. Smrčková – sklo 1945–1960*. Praha: Český fond výtvarných umění v Praze, 1960.

KOL. *Ladislav Oliva: Sklo z let 1952–1968*. Liberec: Severočeské muzeum v Liberci, 1968.

KOL. *Ludvika Smrčková – sklářské dílo 1923–1983*. Praha: Národní galerie v Praze, 1983.

KOL. *Moravské sklárny Květná*. Květná: Moravské sklárny, 1969.

KOL. *Oldřich Lipský*. Nový Bor: Sklářské muzeum, 1972.

KOL. *Pavel Hlava – Život a práce*. Nový Bor: Crystalex, 1986.

KOL. *Petr Hora – Glass*. b. m.: vlastním nákladem, 2011. ISBN 978-80-270-3226-6.

KOL. *Skleněný svět Jaroslava Brychty*. Liberec: Severočeské muzeum, 1995.

KOL. *Sklo '67*, Praha, 1967.

KOL. *Stolní sklo a vázy Ludviky Smrčkové*, Brno: Moravská galerie, 1976.

KOL. *Sto let sklářské průmyslové výroby Horního Vsacka*, Vsetín: Výstavní výbor 100 let sklářské průmyslové výroby Horního Vsacka, 1961.

KOL. *Střední průmyslová škola sklářská Nový Bor 1870–1995*. Nový Bor: SPŠ sklářská, 1995.

KOL. *Střední uměleckoprůmyslová škola sklářská Železný Brod: sklo 1920–1996*. Železný Brod: SUPŠ sklářská, 1996.

KOL. *Undicesima triennale di Milano – vetro di Bohemia – sezione Cecoslovacchia*. Praha – Milano, 1957.

KOL. *Vyznamenané výrobky Sklo Union*. Teplice: Sklo Union, 1969.

KOL. *VHJ Crystalex, Oborový podnik – Nový Bor*. Nový Bor: Crystalex, 1975.

KOL. *Výstava skla Ludviky Smrčkové*. Brno: Uměleckoprůmyslové muzeum, 1959.

KOL. *Výstava skla L. Smrčkové*. Jablonec nad Nisou: Národní technické muzeum, 1958.

KOL., *Z potu a ohně*. Teplice: Sklounion – OBAS, 1976.

- KOPŘIVA, Pavel (ed.). *Sklo a světlo. 160 let sklářské školy v Kamenickém Šenově*. Kamenický Šenov: SUPŠ sklářská, 2016. ISBN 978-80-7561-013-3.
- KOPP, Antonín. *Skláři Koppové 1656–1968 a sklárna Janštýn od 1827*. České Budějovice: vlastním nákladem, 2017. ISBN 978-80-7232-486-6.
- KOTÍK, Jan. *Sto let Karolininy huti: 1861–1961*. Vsetín: Moravské sklárny, 1961.
- KOTŠMÍD, František. *Výroba lisovaného skla*. Praha: SNTL, 1957.
- KRAMEREOVÁ, Daniela (ed.). *Retromuseum Cheb – životní styl a design v ČSSR*. Cheb: GAVU, 2016. ISBN 978-80-87395-23.
- KŘEN, Ivo. *České sklo: sbírka ateliérové sklářské tvorby a designu Východočeského muzea v Pardubicích*. Pardubice: Východočeské muzeum, 2016. ISBN 978-80-87151-42-6.
- KŘEN, Ivo a kol. *Sklářství na Horácku*. Polička: Městské muzeum a galerie, 2009. ISBN 978-80-86533-17-9.
- KŘÍŽ, Jan. *Pavel Werner*. Kamenický Šenov: Sklářské muzeum v Kamenickém Šenově, 1988.
- KUDRLIČKA, V., ZÁLOHA, J. *Umění šenovských sklářů*. Plzeň, 1986.
- LANGHAMER, Antonín. *Alois Metelák*. Chrudim: Jednotný klub pracujících 1976.
- LANGHAMER, Antonín. *Alois Metelák, 60 let výtvarné práce*. Malá Skála: MNV Malá Skála, 1979.
- LANGHAMER, Antonín. *Alois Metelák. Životní dílo*. Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 1967.
- LANGHAMER, Antonín. *Bohumil Čabla: sklo 1956-1986*. Nový Bor: Sklářské muzeum, 1986.
- LANGHAMER, Antonín. *Břetislav Novák*. Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou, 1966.
- LANGHAMER, Antonín. *Felix Průša – Broušené sklo*, Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 1974.
- LANGHAMER, Antonín. *Ivo Rozsypal: Deset let výtvarné spolupráce s oborovým podnikem Crystalex Nový Bor 1973–1983*. Nový Bor: Crystalex, 1984.
- LANGHAMER, Antonín. *Jan Gabrhel – sny psané sklem*. Liberec: Glassexport, 1988.
- LANGHAMER, Antonín. *Jan Novotný a žáci SUPŠ*. Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou, 1967.
- LANGHAMER, Antonín. *Jaroslav Brychta, spoluzakladatel a tvůrce železnobrodského skla*, Železný Brod: Město Železný Brod 2014. ISBN 978-80-260-6737-5.
- LANGHAMER, Antonín. *Jaroslav Svoboda. Sklo*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2008. ISBN 978-80-7623-058-3.
- LANGHAMER, Antonín. *Jiřina Pastrnková – Sklo*. Praha: SČVU, 1985.

- LANGHAMER, Antonín. *Karel Wünsch: výstava skla z let 1959–1969*. Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 1969.
- LANGHAMER, Antonín. *Legenda o českém skle*. Zlín: Tigris, 1999. ISBN 80-86062-02-3.
- LANGHAMER, Antonín. *Ladislav Oliva: Sklo*. Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou, 1987.
- LANGHAMER, Antonín. *Miloslav Janků*. Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou, 1976.
- LANGHAMER, Antonín. *Miloslav Janků: obrazy, malované sklo, figurky*. Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 1966.
- LANGHAMER, Antonín. *Miloslav Klinger a železnobrodské sklo*. Železný Brod: Železnobrodské sklo – Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 1992.
- LANGHAMER, Antonín. *Moser 1857–1987*. Karlovy Vary: Moser, 1987.
- LANGHAMER, Antonín. *Pavel Hlava: život a práce*. Nový Bor: Crystalex, 1986.
- LANGHAMER, Antonín. *Minulost a přítomnost sklářské školy v Kamenickém Šenově: 1856–2002*. Kamenický Šenov: SUPŠ sklářská, 2002.
- LANGHAMER, Antonín. *Sto let sklárny v Chlumu u Třeboně*. Nový Bor: Crystalex, 1991.
- LANGHAMER, Antonín. *Švestková Eva: sklo 1970–1995*. Nový Bor: Crystalex, 1986.
- LANGHAMER, Antonín. *Václav Hanuš*. Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou, 1967.
- LANGHAMER, Antonín. *Václav Hanuš – unikáty, studie, výrobky pro Jablonecké sklárny*. Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie b. d.
- LANGHAMER, Antonín. *Vilém Veselý – Sklo*. Kamenický Šenov: Sklářské muzeum v Kamenickém Šenově, 1986.
- LANGHAMER, Antonín. *Vyšší odborná škola sklářská / Střední průmyslová škola sklářská Nový Bor 1870–2000*. Nový Bor: SUPŠ a VOŠ, 2002. ISBN 80-239-0012-9.
- LANGHAMER, Antonín. *Výtvarní umělci Jablonecka a Železnobrodská 1945–2015*. Jablonec nad Nisou: JKIC, 2016. ISBN 978-80-270-0165-1.
- LANGHAMER, Antonín. *Výzkumný ústav užitkové sklo Nový Bor – Dagmar Kudrová*, Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 1966.
- LANGHAMER, Antonín. *Zasloužilá umělkyně Ludvika Smrčková: ryté sklo 1955–1973*. Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 1973.
- LANGHAMER, Antonín. *Zasloužilý umělec Václav Plátek: kresby, sklo, šperky*. Praha: SČVU, 1983.
- LANGHAMER, Antonín, DRAHOTOVÁ, Olga. *České sklo*. Nový Bor: Crystalex, 1985.

- LANGHAMER, Antonín, HLAVEŠ, Milan. *100 % sklo. Sklářská škola v Železném Brodě 1920–2010*. Praha – Železný Brod: UPM a SUPŠS, 2010. ISBN 978-80-7101-086-9.
- LANGHAMER, Antonín, HLAVEŠ, Milan. *Sklo a světlo. 150 let sklářské školy v Kamenickém Šenově*. Praha – Kamenický Šenov: UPM a SUPŠS, 2006. ISBN 80-7101-058-8.
- LANGHAMER, Antonín, KOTALÍK, Jiří. *Pavel Hlava*. Praha, 1989.
- LANGHAMER, Antonín, PEKAŘ, Ladislav. *Bohemia Crystal, sklo, které dobylo svět*. Liberec: Skloexport, 1991.
- LADÝŘOVÁ, Ludmila. *Prostřený stůl*. Pardubice: Východočeské muzeum v Pardubicích, 1973.
- LIBŠTEJNSKÝ, Jan, KAŠPÁREK, Antonín. *150 let trvání sklárny v Rapotíně 1829–1979*. Valašské Meziříčí: Sklo Union, 1979.
- LNĚNIČKOVÁ, Jitka. *Šumavské sklářství*. Sušice: Nakladatelství Dr. Radovan Rebstöck, 1996.
- LNĚNIČKOVÁ, Jitka, NOVÝ, Petr a kol. *Schránky vlní. České toaletní sklo od 18. století po současnost*. Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 1999.
- MANA, Jiří. *Historie skláren na Moravě*, Valašské Meziříčí: Občanské sdružení Valašské Athény, 2006. ISBN 80-239-7842-X.
- MÁNKOVÁ, B. *Bohemian Glass = Le Verre de Boheme = Böhmisches Glas*. Liberec: Glassexport Liberec – Borské sklo, 1969.
- MARISOL KLÍMOVÁ, Lenka. *Kluci Beránkovi: něco z historie rodu Beránků a sklárny ve Škrdlovicích*. Škrdlovice: vlastní náklad, 2014. ISBN 978-80-260-7436-6.
- MARTILÍK, Jaroslav, ŠELIGA, Ladislav, DANIELIS, Jan. *Jablonec 73: 1. mezinárodní výstava skla a porcelánu*. Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 1973.
- MAŠÍN, Jiří. *František Zemek*. Praha: Svaz čsl. výtvarných umělců, 1963.
- MEDKOVÁ, Jiřina. *Metamorfózy skla*. Brno: Moravská galerie, 1973.
- MEDKOVÁ, Jiřina. *Povídání o českém skle*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1979.
- MEDKOVÁ, Jiřina. *Ryté sklo*. Brno: Moravská galerie, 1965.
- MEDKOVÁ, Jiřina., *Škrdlovická sklárna a její výtvarníci*. Brno: Moravská galerie v Brně, 1977.
- MELNIKOVÁ-PAPOUŠKOVÁ, Naděžda. *Skleněný sen Ludviky Smrčkové*. Praha: Aventinum, 1948.
- MELTZER, Antonín. *Sklo z Borské oblasti*. Liberec: Skloexport, 1974.
- MERGL, Jan (ed.). *Z Nového světa do celého světa, 300 let harrachovského skla*. Praha: Arbor vitae, 2012. ISBN 978-80-7467-005-3.

Miroslav Plátek, Václav Plátek. Jablonec nad Nisou: Národní technické muzeum, 1960.

MERGL, Jan, PÁNKOVÁ, Lenka. *Moser 1857–1997*. Karlovy Vary: MOSER, 1997.

MERGL, Jan, PÁNKOVÁ, Lenka. *Moser 1857–2017*, Karlovy Vary: MOSER, 2017.

MLÁDEK, Meda. *Czechoslovak Glass*. New York: American, 1983.

NEWHALL, Markus. *Sklo Union. Art Before Industry: 20 Century Czech Pressed Glass*. Braintree: Hope Fountain Book, 2008. ISBN 978-0-9560623-0-7.

NOVÁKOVÁ, Kateřina Nora, STRNAD, Jan, PADRTA, Jiří. *Uměleckoprůmyslová škola v Jablonci nad Nisou*. Jablonec nad Nisou: SUPŠ a VOŠ, 2000.

NOVÝ, Petr. *Ingrid – víc než jen značka*. Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 2012. ISBN 978-80-56397-14-6.

NOVÝ, Petr. *Lisované sklo a krystalerie v Jizerských horách*. Desná v Jizerských horách: Ornela, Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 2001. ISBN 80-86397-01-7.

NOVÝ, Petr. *Pohyb – Výraz – Emoce. Figury a figurky v českém sklářském umění a řemesle*. Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 2015. ISBN 978-80-86397-17-7.

NOVÝ, Petr. *Sklo z Desné 1847–2017*. Desná: PRECIOSA ORNELA, Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 2017. ISBN 978-80-86397-28-3.

NOVÝ, Petr, HAVLÍČKOVÁ, Dagmar. *Zázračné prameny. Lázeňské a upomínkové sklo*. Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 2009. ISBN 978-80-86397-09-2.

NOVÝ, Petr, HLAVEŠ, Milan, ILLO, Patrik. *Dva v jednom. Design československého skla 1918–2018*. Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 2018. ISBN 978-80-86397-31-3.

NOVÝ, Petr, POLANECKÝ, Jaroslav, HAVLÍČKOVÁ, Dagmar. *Hledání rovnováhy. Design československého lisovaného skla 1948–1989*, Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 2021. ISBN 978-80-86397-40-5.

NOVÝ, Petr a kol. *Průvodce stálými expozicemi Muzea skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou*. Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 2017. ISBN 978-80-270-1267-1.

PALATA, Oldřich. *František Vízner*. Praha: Galerie na Jánském Vršku, 2000.

PALATA, Oldřich. *Libenský – Brychtová*. Železný Brod: Galerie Železný Brod, 1999.

PALATA, Oldřich. *Václav Hanuš – Sklo 1954–1994*. Liberec: Severočeské muzeum, 1994.

PELÍŠEK, Václav. *Borské sklo*. Liberec: Skloexport, 1967.

PEŠATOVÁ, Zuzana. *250 let Harrachovské sklárny*. Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 1962.

PEŠATOVÁ, Zuzana, URBAN, Stanislav. *Jaroslav Brychta*. Liberec: Severočeské krajské nakladatelství, 1963.

PETROVÁ, Sylva. *České sklo*. Praha: Gallery, 2001. ISBN 80-86010-44-9.

- PETROVÁ, Sylva. *České sklo*. Praha: VŠUP, 2018. 978-80-87989-50-0.
- PETROVÁ, Sylva. *Pavel Hlava Glass*. Praha: Pavel Hlava, 1995.
- PLÁTEK, Václav. *Ludvika Smrčková. Sklo 1945–1960*. Praha: Uměleckoprůmyslové museum, 1960.
- PODZEMNÁ, Alena, STANICKÝ, Petr. *Historie a současnost sklářské tvorby na Zlínsku*. Zlín: VeRBuM, 2010. ISBN 978-80-904273-7-2.
- POHRIBNÝ, Arsén. *Bohemia Glass Železný Brod*. Liberec: Glassexport, 1965.
- POHRIBNÝ, Arsén. *Böhmisches Glas Železný Brod*. Liberec: Glassexport, 1965.
- RABAN, Josef. *Modernes böhmisches Glas*. Praha: Artia, 1963.
- RENČÍN, Vladimír. *15 let národního podniku Železnobrodské sklo*. Železný Brod: Železnobrodské sklo, 1963.
- RICKE, Helmut (ed.). *Czech Glass 1945–1989. Design in an Age of Adversity*. Düsseldorf: Museum Kunstpalast, 2005. ISBN 978-3-89790-217-6.
- RICKE, Helmut, KOENIGSMARKOVÁ, Helena, VLČEK, Tomáš, HLAVEŠ, Milan. *České sklo 1945–1980. Tvorba v době mizerie a iluzí*. Praha: Uměleckoprůmyslové museum v Praze, Národní galerie v Praze, Art + Interior, 2007. ISBN 978-80-7101-069-2.
- ROTT, Lumír. *Harrachov 1712–1982*. Liberec: Crystalex, 1983.
- SACHER, Václav. *550 let sklárny v Chřibské*. Nový Bor – Liberec: Borské sklo, 1964.
- SACHER, Václav. *Sklářské museum v Novém Boru*. Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou, 1965.
- STARÁ, Dagmar a kol. *Harrachovské sklo*. Praha: Národní muzeum – Nový Bor: Crystalex, 1988.
- STEHLÍK, Zdeněk. *Borské sklo*. Praha: RIO, 1966.
- STEHLÍK, František. *F. Vizner, L. Viznerová*. Liberec: Severografia, 1966.
- STEHLÍK, František. *Jaroslav Svoboda, František Vizner*. Hradec Králové: Muzeum východních Čech, 1973.
- STEHLÍK, František. *Jiřina Žertová – skleněná definice*. Liberec: Severočeské muzeum v Liberci, 1975.
- STEHLÍK, František. *Ladislav Oliva: Sklo z let 1952–1968*. Liberec: Severočeské muzeum, 1968.
- STEHLÍK, František. *Ludvika Smrčková – Květy a sklo*. Liberec: Severočeské muzeum, 1961.
- STRAUSS, Jan. *Výhledy a rozvoj sklářské výroby*. Praha: Práce, 1953.
- ŠETLÍK, Jiří. *Josef Kaplický 1899/1962*. Brno: Moravská galerie v Brně, 1964.
- ŠOTOLA, Vratislav. *J. Hospodka, V. Cígler*. Wien: Galerie Mahlerstrasse, 1970.

- ŠOTOLA, Vratislav. *OBAS Sklounion Teplice – Rudolf Jurníkl*. b. m., b. d.
- ŠINDELÁŘ, Dušan. *Estetické hodnocení skla*. Praha: Ústav bytové a oděvní kultury, 1971.
- ŠINDELÁŘ, Dušan. *Estetika sklářské tvorby*. Praha: SPN, 1974.
- ŠINDELÁŘ, Dušan. *Společenská funkce skla*. Praha: ÚBOK, 1972.
- URBANCOVÁ, Jana. *275 let harrachovské sklárny*. Nový Bor: Crystalex, 1987.
- URBANCOVÁ, Jana. *575 let sklárny v Chřibské. 1414–1989*, Nový Bor: Crystalex, 1989.
- URBANCOVÁ, Jana. *Národní umělkyně Ludvika Smrčková, výběr ze sklářského díla 1945–1983*. Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 1983.
- URBANCOVÁ, Jana. *Rytec skla Bohuslav Horáček*. Nový Bor: Crystalex – Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou, 1988.
- URBANCOVÁ, Jana, STARÁ, Dagmar. *Harrachovské sklo*. Praha: Národní muzeum, 1988.
- URBANCOVÁ, Jana, SVATOŇOVÁ, Jana. *Sklárna Harrachov 1712-1987*. Nový Bor: Crystalex, 1987.
- UXA, Miroslav. *Z dějin sklářství v západních Čechách – sklárna Heřmanova Huť*. Plzeň, 1966. Václav Cigler. Praha, 1993.
- Václav Hanuš: *sklo*. Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 1987.
- VÁVRA, Jaroslav R. *Pět tisíc let sklářského díla*. Praha: Orbis, 1953.
- Vilém Veselý: *Sklo*. Kamenický Šenov: Sklářské muzeum, 1986.
- VLK, Miroslav. *Zasloužilý umělec Václav Plátek. Gemy – sklo – kresby*. Praha: Středočeská galerie, 1987.
- VODIČKA, Zdeněk. *Křišťálové slunce*. Kamenický Šenov: Lustry n. p. Kamenický Šenov, SKLOEXPORT a. s., 1971.
- VONDRUŠKA, Vlastimil, LANGHAMER, Antonín. *České sklo. Tradice a současnost*. Nový Bor: Crystalex, 1990.
- VONDRUŠKA, Vlastimil. *Sklářství*, Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-0261-4.
- WASSMUTH, Verena. *Tschechisches Glas, Künstlerische Gestaltung im Sozialismus*. Köln-Weimar-Wien: Böhlau, 2016. ISBN 978-3-412-50170-9.
- ŽILÁK, Ján, HLODÁK, Pavol. *Zrod a vývoj slovenského skla. Sklárne stredného Slovenska*. Kalinovo: Kermat, b. d. ISBN 978-80-971049-0-0.

Bižuterie

- BAHNÍK Jaroslav a kol., *Bižuterie: základní učebnice zbožíznalství*. Jablonec nad Nisou: Svaz výrobců bižuterie, 2005.

- BENEŠOVÁ, Emílie, ŠIMŮNKOVÁ, Karolína. *EXPO '58: příběh československé účasti na Světové výstavě v Bruselu*. Praha, 2008. ISBN 978-80-86712-64-2.
- Bižuterie z perel a perliček. 1. dodatek*. Praha: Ministerstvo spotřebního průmyslu, 1964.
- Bižuterie kovová. 1. dodatek*. Praha: Ministerstvo spotřebního průmyslu, 1964.
- Bižuterie v dnešní kultuře odívání*. Ústí nad Labem, 1987.
- BLABOLIL, František. *Přehled výroby, zpracování a použití plastických hmot: příručka pro techniky a zlepšovatele*, Praha, 1956.
- BLABOLIL, František. *Technologie plastických hmot: struč. přehl. běžných druhů, jejich použití a zpracování*. Praha, 1951.
- HANÁKOVÁ, Naděžda. *Nové hmoty ve výtvarném projevu*. Brno: Dům umění města Brna, 1959.
- HANÁKOVÁ, Naděžda. *Umělá hmota jako výtvarný materiál*. Jablonec nad Nisou, 1966.
- HAVLÍČEK, Vladimír. *Přehled plastických hmot*. Praha. 1960.
- HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Česká móda 1940–1970: zrcadlo doby*. Praha, 2000. ISBN 80-7033-017-1.
- HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Glamour: dámská společenská móda 1950–2010*. Praha, 2011. ISBN 978-80-7101-098-2.
- HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. „*Kytky v popelnici*“. *Společnost a móda v sedmdesátých letech v Československu*. Praha: Uměleckoprůmyslové museum, 2009. ISBN 978-80-7101-072-2.
- HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Móda za železnou oponou: společnost, oděvy a lidé v Československu 1948–1989*. Praha, 2016. ISBN 978-80-247-5833-6.
- HLAVOVÁ, Jarmila. *Jarmila Hlavová: výtvarné dílo*. Praha, 2005.
- HRUŠKOVÁ, Kateřina, NOVÁKOVÁ, Kateřina Nora, NOVÝ, Petr. *Kaleidoskop vkusu. Československá bižuterie na výstavách 1948–1989*. Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 2020. ISBN 978-80-86397-36-8.
- HNÍDEK, Jaroslav. *Nové plastické hmoty zaváděné v ČSR*. Praha, 1958.
- JANEČEK, Ladislav, MIKOLÁŠEK, Vladimír. *Amerikou s jabloneckým sklem*. Liberec: Krajské nakladatelství, 1958.
- Kol. *Paměť předmětů. 100 let muzea v Jablonci nad Nisou*. Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 2004. ISBN 80-86397-02-5.
- KOUCKÝ, Jiří. *Chatonologie aneb nauka o skleněných a syntetických kamenech, perlích a ověsech, zejména pak broušených*. Jablonec nad Nisou: PRECIOSA a.s., 2016.
- KOUCKÝ, Jiří. *Kameny, perle, ověsy*. Jablonec nad Nisou: PRECIOSA a.s., 2001.
- KREJČÍ, Hana, PODHRASKÁ, Jana, TICHÝ, Květoslav. *Svět krásy – svět módy*. Praha, 1968.

- KYBALOVÁ, Ludmila, NOVÝ, Petr, SIRŮČKOVÁ, Šárka. *Jablonecký knoflík*. Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 2007. ISBN 978-80-86397-04-7.
- LÍBALOVÁ, Vítězslava. *Zázraky bižutérie*. Praha, 1968.
- MELNIKOVÁ-PAPOUŠKOVÁ, Naděžda, *Ateliérová bižuterie*, Praha 1963.
- NOVÁ, Jana. *Jablonecké výstavy 1959–1987. Nečekejte na motýla...* Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 2011. ISBN 978-80-86397-13-9.
- NOVÝ, Petr. *Jablonecká bižuterie*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-547-2250-4.
- NOVÝ, Petr, KRUPKOVÁ, Eva, FENDRICHOVÁ, Kristýna. *Zásadský ráj. Příběh českých perliček*. Zásada: PRECIOSA ORNELA, Jablonec nad Nisou: Muzeum skla a bižuterie, 2018. ISBN 978-80-86397-30-6.
- NOVÝ, Petr, LUBAS, Jaroslav, ČERNÝ, Zbyněk. *Historie a současnost podnikání na Jablonecku, Tanvaldsku a Železnobrodsku*. Žehušice: Městské knihy, 2007. ISBN 978-80-86699-49-3.
- PATOČKOVÁ, Dagmar a kol. *Jablonex – 50 let ve světě bižuterie*. Jablonec nad Nisou: Jablonex, 2002.
- Perle a bižuterie z perel*. II. díl. Praha: Ministerstvo spotřebního průmyslu, 1957.
- SAMEŠ, Miroslav. *Esej o moderní bižutérii*. Liberec, 1961.
- SANTAR, Jindřich. *Expo 58: světová výstava v Bruselu*. Praha, 1961.
- ŠPIRK, Ludvík. *Technologie organických nových hmot: použití v průmyslu a živnostech*. Praha, 1948.
- ŠTECHMILEROVÁ, Zdeňka, LONDÁKOVÁ, Jiřina. *Drobné zboží: bižuterie, dárky, košíkářské zboží, provaznické zboží, kočárky, hračky: zbožíznalecká příručka*. Praha, 1985.
- TICHÝ, Květoslav, NEUMANN, Zdeněk. *Bižuterie*. Praha, 1967.
- Výběr z literatury z oborů sklo a bižuterie vydaný u příležitosti výstavy bižuterie s mezinárodní účastí „Jablonec 65“ a výstavy „Železný Brod českému sklu“*. Jablonec nad Nisou: Okresní knihovna, 1965.
- URBAN, Stanislav, PEŠATOVÁ, Zuzana. *Jablonecká bižuterie*. Praha: Orbis, 1965.